

Møteinnkalling

Utval:	Kontrollutvalet
Møtestad:	Formannskapssalen, Bømlo rådhus
Dato:	02.12.2021
Tid:	10:00

Dersom nokon av medlemmene ikkje kan møte og må melde forfall, vert dei bedne om å gjere dette så tidleg som råd er ved å ringa til Helge Inge Johansen tlf. 402 03 664 eller til Hogne Haktorson, tlf. 911 05 982.

Til varamedlemar er denne innkallinga å sjå på som ei orientering.
Dersom det vert aktuelt at varamedlemar må møta, vil det bli gjeve nærmare beskjed.

Det er planlagt at Helge Inge Johansen møter frå sekretariatet, på dette møtet.

Ragnhild Ravna Skjærvik
kontrollutvalsleiar

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Kopi: Vararepresentantar til kontrollutvalet
Ordførar
Revisor
Kommunedirektør

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
Godkjenningssaker			
GK 9/21 GK 10/21	Godkjenning av innkalling og sakliste Godkjenning av møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet 29.09.2021	2019/108	
Politiske saker			
PS 39/21	Forvaltningsrevisjon innan vedtaksoppfølging og internkontroll - handlingsplan	2019/36	
PS 40/21	Nettsida til kommunen og manglande opplysningar om kontrollutvalet	2020/61	
PS 41/21	Orientering frå kommunedirektør - nytt frå kommunen	2020/188	
PS 42/21	Invitasjon til felles forvaltningsrevisjon av Karmsund Havn IKS og eierforhold til kommunale havner og kaianlegg	2018/9	
PS 43/21	Bestilling av forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll	2019/110	
PS 44/21	Deloitte presenterer interimsrevisjonsrapport 2021	2019/119	
PS 45/21	Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval	2019/112	
PS 46/21	Eventuelt	2020/60	
Referatsaker			
RS 10/21	FKT - Medlemsinformasjon september 2021	2019/26	
RS 11/21	Kontrollutvalgets uttalelse til årsrekneskapet og årsberetningen 10. -11. januar 2022 (webseminar)	2019/26	
RS 12/21	Årsmelding mobbeombod 2020-2021 i VLFK	2020/61	
RS 13/21	NKRF Kontrollutvalgskonferanse 2022	2020/200	

Godkjenningssaker
GK 9/21 Godkjenning av innkalling og sakliste

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/108-20
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utvai	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	10/21	02.12.2021

Godkjenning av møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet 29.09.2021

Møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet 29.09.2021 er lagt med som vedlegg.

Møteprotokoll

Utval:	Kontrollutvalet
Møtestad:	Formannskapssalen, Bømlo rådhus
Dato:	29.09.2021
Tid:	10:00 - 13:45

Følgjande faste medlemmer møtte:

Namn	Funksjon	Representerer
Ragnhild Ravna Skjærvik	Leiar	AP
Vegard Enerstvedt	Nestleiar	H
Anfinn G. Tolås	Medlem	KRF
Arne Zahl Røksund	Medlem	SV

Følgjande medlemmer hadde meldt forfall:

Namn	Funksjon	Representerer
Silje Sivertsen	Medlem	V

Følgjande varamedlemmer møtte:

Namn	Møtte for	Representerer
Mohammed Moosapour	Silje Sivertsen	V

Merknader

Andre som møtte:

Namn	Stilling
Sammy Olsen	Ordførar
Kjetil Aga Gjøsæter	Kommunedirektør
Iver Fiksdal	Forvaltningsrevisor, Deloitte AS
Else Holst-Larsen	Rekneskapsrevisor, Deloitte AS
Helge Inge Johansen	Spesialrådgjevar, Vestland fylkeskommune

Ragnhild Ravna Skjærvik
utvalsleiar

Helge Inge Johansen
utvalssekretær

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 7/21	Godkjenning av innkalling og sakliste		
GK 8/21	Godkjenning av møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet 19.05.2021	2019/108	
	Politiske saker		
PS 27/21	Forvaltningsrevisjon - Styring av investeringsprosjekt- revisjonsrapport	2021/26	
PS 28/21	Forvaltningsrevisjon innan vedtaksoppfølging og internkontroll - handlingsplan	2019/36	
PS 29/21	Forvaltningsrevisjon av Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS) - handlingsplan	2020/157	
PS 30/21	Delegasjonsreglementet - orientering frå kommunedirektør	2020/61	
PS 31/21	Rekneskapsrevisjon - oppfølging av revisjonsrapport nr.24 - orientering frå kommunedirektør	2019/119	
PS 32/21	Henvending frå Inge Håvard Habbestad - "mulig kommunal korrupsjon"	2020/61	
PS 33/21	Orientering frå kommunedirektør - nytt frå kommunen	2020/188	
PS 34/21	Vurdering om Deloitte AS er uavhengig i høve Bømlo kommune	2019/117	
PS 35/21	Revisjonsplan og risikovurdering i samband med etterlevingskontroll av økonomiforvaltninga 2021	2019/119	
PS 36/21	Budsjett 2022 for kontrollutvalet	2019/113	
PS 37/21	Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval	2019/112	
PS 38/21	Eventuelt	2020/60	
	Referatsaker		
RS 7/21	Invitasjon til Kontrollutvalgslederskolen 2021	2019/26	
RS 8/21	FKT - Medlemsinformasjon juni 2021	2019/26	
RS 9/21	F olkevaldopplæring for kontrollutval 2022	2020/200	

Godkjenningssaker

GK 7/21 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Det framkom ikkje merknader til innkalling og saksliste.

Vedtak

Innkalling og saksliste vart samrøystes vedteke.

GK 8/21 Godkjenning av møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet 19.05.2021

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Det framkom ikkje merknader til møteprotokoll frå møte 19.05.2021.

Vedtak

Møteprotokoll frå kontrollutvalsmøte 19.05.2021 vart samrøystes vedteke.

Politiske saker

PS 27/21 Forvaltningsrevisjon - Styring av investeringsprosjekt- revisjonsrapport

Forslag til innstilling

Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:

1. Sørge for at relevante styrande dokument til å reflektere gjeldande organisering, ansvar og oppgåvefordeling i investeringsprosjekt vert oppdatert
2. Sørge for at etablert praksis vert skriftleggjort og utarbeide rutinar for vurdering av behov for å innhente ekstern kompetanse i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt
3. Sørge for at det vert tydeleggjort korleis rapportering i investeringsprosjekt skal innrettast, under dette konkretisere kva forhold og hendingar i prosjektet det skal rapporterast om, samt korleis og når rapporteringa skal utførast.
4. Sørge for at det vert utarbeidd skriftlege rutinar for sentrale arbeidsoppgåver og aktivitetar knytt til planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, under dette rutinar for:
 - a) utarbeiding av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt som også omfattar vurdering/analyse av usikkerheit og risiko i prosjekt,
 - b) kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt,
 - c) å definere skriftlege mål for investeringsprosjekt
 - d) gjennomføring av risikovurderingar i investeringsprosjekt knytt til mellom anna kvalitet, framdrift og økonomi,
 - e) utarbeiding av kvalitetsplanar
 - f) utarbeiding av kontraktsstrategi og gjennomføring av risikovurderingar knytt til val av entreprisform,
 - g) kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjon i anbuds konkurransar,
 - h) kontraktsoppfølging,
 - i) økonomistyring, og

j) handtering av endringsmeldingar

5. Sørge for at rutinar for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt blir nytta i alle prosjekt i samsvar med intensjonen.
6. Kommunestyret ber om at det vert gjeve tilbakemelding (handlingsplan) til kontrollutvalet innan 1.februar, om korleis vedtaka vert fullt opp, når tiltaka vert sett i verk og kven som har ansvar for iverksettinga.

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Vurdering av habiliteten til Vegard Enerstvedt - etter forvaltningslova § 6, 1. og 2. ledd.

Før kontrollutvalet handsama forvaltningsrevisjonsrapporten diskuterte ein habiliteten til Vegard Enerstvedt, grunna at mor hans er kommunalsjef for samfunnsutvikling, der ho er øverste leiar for dette tenesteområde, som saka omhandler.

Kontrollutvalet vart einige om at han var inhabil til å handsame saka. Vegard Enerstvedt var etter dette ikkje med i handsaminga av saka.

Forvaltningsrevisor presenterte forvaltningsrevisjonsrapport og gjekk gjennom blant anna føremål, problemstillingar og dei sentrale funna etter forvaltningsrevisjonen gjeldande styring av investeringsprosjekt.

Kommunedirektør fekk og ordet i saka.

Forslag til innstilling vart samrøystes vedteke.

Innstilling

Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:

1. Sørge for at relevante styrande dokument til å reflektere gjeldande organisering, ansvar og oppgåvefordeling i investeringsprosjekt vert oppdatert
2. Sørge for at etablert praksis vert skriftleggjort og utarbeide rutinar for vurdering av behov for å innhente ekstern kompetanse i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt
3. Sørge for at det vert tydeleggjort korleis rapportering i investeringsprosjekt skal innrettast, under dette konkretisere kva forhold og hendingar i prosjektet det skal rapporterast om, samt korleis og når rapporteringa skal utførast.
4. Sørge for at det vert utarbeidd skriftlege rutinar for sentrale arbeidsoppgåver og aktivitetar knytt til planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, under dette rutinar for:
 - a) utarbeiding av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt som også omfattar vurdering/analyse av usikkerheit og risiko i prosjekt,
 - b) kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt,
 - c) å definere skriftlege mål for investeringsprosjekt
 - d) gjennomføring av risikovurderingar i investeringsprosjekt knytt til mellom anna kvalitet, framdrift og økonomi,
 - e) utarbeiding av kvalitetsplanar
 - f) utarbeiding av kontraktsstrategi og gjennomføring av risikovurderingar knytt til val av entrepriseform,
 - g) kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjon i anbudskonkurransar,
 - h) kontraktsoppfølging,
 - i) økonomistyring, og

j) handtering av endringsmeldingar

5. Sørge for at rutinar for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt blir nytta i alle prosjekt i samsvar med intensjonen.
6. Kommunestyret ber om at det vert gjeve tilbakemelding (handlingsplan) til kontrollutvalet innan 1.februar, om korleis vedtaka vert fullt opp, når tiltaka vert sett i verk og kven som har ansvar for iverksettinga.

PS 28/21 Forvaltningsrevisjon innan vedtaksoppfølging og internkontroll - handlingsplan

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet har merka seg at kommunen er godt i gang med forbetningsarbeidet etter forvaltningsrevisjonen innan vedtaksoppfølging og internkontroll.
2. Kontrollutvalet ber om at kommunedirektør kjem med ny skriftleg status på oppfølging av forvaltningsrevisjonen til møte i desember 2021. Tilbakemeldinga vert å senda sekretariatet innan tre veker før møtet (10.11.21)

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Det vart orientert kort om saka og ingen tok ordet i saka.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet har merka seg at kommunen er godt i gang med forbetningsarbeidet etter forvaltningsrevisjonen innan vedtaksoppfølging og internkontroll.
2. Kontrollutvalet ber om at kommunedirektør kjem med ny skriftleg status på oppfølging av forvaltningsrevisjonen til møte i desember 2021. Tilbakemeldinga vert å senda sekretariatet innan tre veker før møtet (10.11.21)

PS 29/21 Forvaltningsrevisjon av Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS) - handlingsplan

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet har merka seg at kommunen er godt i gang med forbetningsarbeidet etter forvaltningsrevisjonen av Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS).
2. Kontrollutvalet ber om at kommunedirektør kjem med ny skriftleg status på handlingsplanen til første møte i 2022, der det og blir tidfeste når arbeidet med ny samarbeidsavtale skal vera ferdig. Tilbakemeldinga vert å senda sekretariatet innan tre veker før møtet.

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Det vart orientert kort om saka. Ingen tok ordet i saka.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet har merka seg at kommunen er godt i gang med forbetningsarbeidet etter forvaltningsrevisjonen av Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS).
2. Kontrollutvalet ber om at kommunedirektør kjem med ny skriftleg status på handlingsplanen til første møte i 2022, der det og blir tidfeste når arbeidet med ny samarbeidsavtale skal vera ferdig. Tilbakemeldinga vert å senda sekretariatet innan tre veker før møtet.

PS 30/21 Delegasjonsreglementet - orientering frå kommunedirektør

Forslag til vedtak

Informasjonen vert teken til orientering

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Kommunedirektør orienterte om at kommunestyret har vedteke nytt delegasjonsreglement i møte 21. juni 2021 (PS 67/2021).

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Informasjonen vert teken til orientering.

PS 31/21 Rekneskapsrevisjon - oppfølging av revisjonsrapport nr.24 - orientering frå kommunedirektør

Forslag til vedtak

Informasjonen vert teken til orientering

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Det som vart teken opp i revisjonsrapporten vert følgt opp av revisor i interimsrevisjonsarbeidet og arbeidet med årsrekneskapsrevisjonen for 2021.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Informasjonen vert teken til orientering.

PS 32/21 Henvending frå Inge Håvard Habbestad - "mulig kommunal korrupsjon"

Forslag til vedtak

Utan forslag til vedtak

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Vurdering av habiliteten til Vegard Enerstvedt - etter forvaltningslova § 6, 1. og 2. ledd.

Før kontrollutvalet handsama henvendinga frå Inge Håvard Habbestad diskuterte ein habiliteten til Vegard Enerstvedt, grunna at mor hans er kommunalsjef for samfunnsutvikling, der ho er øverste leiar for dette tenesteområde, som saka omhandler.

Kontrollutvalet vart einige om at han var inhabil til å handsame saka. Vegard Enerstvedt var etter dette ikkje med i handsaminga av saka.

Kontrollutvalet vedtok at lukke møte med heimel i Off.l.§13, jmf. Flv. § 13.1.

Kommunedirektør informerte kontrollutvalet om saka.

Kontrollutvalet valde å ikkje gå nærare inn i saka.

Vedtaket vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Informasjonen vert teken til orientering og kontrollutvalet lukker saka.

PS 33/21 Orientering frå kommunedirektør - nytt frå kommunen

Forslag til vedtak

Informasjonen vart teken til orientering

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Kommunedirektør orienterte mellom anna om dette:

- Fråværstatistikk
- Skatteinngang
- Corona-situasjonen
- Budsjettarbeidet for 2022
- Bømlopakke II

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Informasjonen vart teken til orientering.

PS 34/21 Vurdering om Deloitte AS er uavhengig i høve Bømlo kommune

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar eigenvurderinga frå partner Else Holst-Larsen om Deloitte AS er uavhengig i høve Bømlo kommune, til etterretning

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Rekneskapsrevisor og partner Else Holst-Larsen orienterte kort om saka.

Deloitte AS har ikkje hatt andre oppdrag for Bømlo kommune, enn det som er bestilt av kontrollutvalet.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet tar eigenvurderinga frå partner Else Holst-Larsen om Deloitte AS er uavhengig i høve Bømlo kommune til etterretning.

PS 35/21 Revisjonsplan og risikovurdering i samband med etterlevingskontroll av økonomiforvaltninga 2021

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet tek informasjonen frå Deloitte til orientering.
2. Utvalet ber vidare om at interimrevisjonsrapport 2021 vert klar til behandling i møte i kontrollutvalet 02.12.2021, med frist for levering til sekretariatet 11.11.2021.
3. Kontrollutvalet ber også om at uttale om resultatet av den forenkla etterlevingskontrollen vert levert til same møtet som årsrekneskapen for 2021 skal behandlast, normalt i mai-møtet 2022, sjølv om den nasjonale fristen er sett til 30.06.

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Rekneskapsrevisor orienterte om saka gjeldande revisjonsplan og risikovurdering i samband med etterlevingskontroll av økonomiforvaltninga 2021.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet tek informasjonen frå Deloitte til orientering.
2. Utvalet ber vidare om at interimrevisjonsrapport 2021 vert klar til behandling i møte i kontrollutvalet 02.12.2021, med frist for levering til sekretariatet 11.11.2021.

3. Kontrollutvalet ber også om at uttale om resultatet av den forenkla etterlevingskontrollen vert levert til same møtet som årsrekneskapen for 2021 skal behandlast, normalt i mai-møtet 2022, sjølv om den nasjonale fristen er sett til 30.06.

PS 36/21 Budsjett 2022 for kontrollutvalet

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet godkjenner budsjettforslaget for kontrollarbeidet i Bømlo kommune.
2. Budsjettforslaget skal følgja sak med budsjettarbeidet fram til handsaming i kommunestyret.
3. Kommunestyret gjer endeleg vedtak om budsjett for kontrollarbeidet i 2022.

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Det kom ikkje fram noko spesielt i saka og ingen tok ordet i saka.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke

Vedtak

1. Kontrollutvalet godkjenner budsjettforslaget for kontrollarbeidet i Bømlo kommune.
2. Budsjettforslaget skal følgja sak med budsjettarbeidet fram til handsaming i kommunestyret.
3. Kommunestyret gjer endeleg vedtak om budsjett for kontrollarbeidet i 2022.

PS 37/21 Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar møteprotokollane som går fram av saksutgreiinga over til orientering.

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Det kom ikkje fram noko spesielt ved gjennomgang av møteprotokollane.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet tar møteprotokollane som går fram av saksutgreiinga over til orientering.

PS 38/21 Eventuelt

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

1.Barnevernsaka - saka det vart informert om i kommunestyremøtet 20.09.2021

Kontrollutvalet vedtok at lukke møte med heimel i Off.l.§13, jmf. Flv. § 13.1.

Kommunedirektør informerte kontrollutvalet om saka.

2.Val av meddommarar for kommunen - er dei valbare

Utgangspunkt for saka er epost frå nestleiar som vart sendt til leiar med kopi til sekretær 27.09.2021.

Nestleiar og ordførar orienterte kort om saka. Kontrollutvalet valde å utsetje saka til desembermøtet då det føreligg for lite informasjon på noverande tidspunktet. Det er usikkert om bestillinga om orienteringa skal gå til kommunedirektør, ordførar eller begge.

Sekretariatet får i oppgåve og avklare dette til neste møte og at saka kjem på sakslista til møte 02.12.2021.

3.Nettsida til kommunen og manglande opplysningar om kontrollutvalet

Kontrollutvalet og sekretariatet registrerer at nettsida til kommunen gjeldande informasjon om kontrollutvalet verken er svært mangelfull og heller ikkje oppdatert. Linkene fungerer heller ikkje.

Sekretariatet har sendt epost om saka tilbake til 05.01.2021.

4.Bømlopakke II

Utvalseleiar orienterte om eposten som er motteke gjeldande Bømlopakke II og som er sendt til utvalsmedlemmane 27.09.2021.

Kontrollutvalet diskuterte saka og eposten og vart einig om at dette ikkje er ei sak for kontrollutvalet.

Vedtak

1. Kontrollutvalet tek Informasjonen gjeldande barnevernsaka til orientering. Kontrollutvalet lukker saka, då saka er utanfor kontrollutvalet sitt mandat.
2. Kontrollutvalet ber sekretariatet undersøkje nærare om saka gjeldande ulovlig val av meddommarar og at saka kjem på sakslista til neste møte 02.12.2021. Sekretariatet får og i oppgåve å sjekke ut om bestillinga om orienteringa skal gå til kommunedirektør eller ordførar, eller begge.
3. Kontrollutvalet ber kommunedirektør sørge for at nettsida gjeldande kontrollutvalet kjem på plass snarast mogleg. Kontrollutvalet ber og om at kommunedirektør kjem til neste møte, 02.12.2021, og orienterer om status for dette arbeidet
4. Kontrollutvalet tek informasjonen om Bømlopakke II til orientering, då saka er utanfor kontrollutvalet sitt mandat. Kontrollutvalet lukker saka.

Referatsaker

RS 7/21 Invitasjon til Kontrollutvalgslederskolen 2021

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Det kom ikkje fram noko spesielt ved handsaminga av referatsaka

Vedtaket vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet tar referatsaka til orientering.

RS 8/21 FKT - Medlemsinformasjon juni 2021

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Det kom ikkje fram noko spesielt ved handsaminga av referatsaka

Vedtaket vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet tar referatsaka til orientering.

RS 9/21 Folkevaldopplæring for kontrollutval 2022

Saksprotokoll 29.09.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Det kom ikkje fram noko spesielt ved handsaminga av referatsaka

Vedtaket vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet tar referatsaka til orientering.

Politiske saker

**PS 39/21 Forvaltningsrevisjon innad vedtaksoppfølging og internkontroll -
handlingsplan**

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/36-13
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	39/21	02.12.2021

Forvaltningsrevisjon innan vedtaksoppfølging og internkontroll - handlingsplan

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet har merka seg at kommunen er godt i gang med forbetningsarbeidet etter forvaltningsrevisjonen innan vedtaksoppfølging og internkontroll, men at det framleis står att litt arbeid
2. Kontrollutvalet ber om at kommunedirektør kjem med ny skriftleg status på oppfølging av forvaltningsrevisjonen til første møte i kontrollutvalet i 2022. Tilbakemeldinga vert å senda sekretariatet innan tre veker før møtet.

Samandrag

Dette er fjerde oppfølging av forbetningsarbeidet på denne forvaltningsrevisjonen. Det vert tilrådd at kontrollutvalet ber om ei ny orientering til første møte i kontrollutvalet sitt møte i 2022.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Handlingsplan - Forvaltningsrevisjon innan vedtaksoppfølging og internkontroll

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kommunestyret gjorde slikt vedtak i møte 18.05.2020:

«Kommunestyret ber rådmannen:

- 1. Sørge for at det blir etablert system for registrering av vedtak, der det også inngår
 - a.) Status for oppfølging og iverksetjing
 - b.) Kven som er ansvarleg for oppfølging og handsaming
 - c.) Rapportering til politiske møte*
- 2. Sørge for at det blir oppdatert informasjon om korleis tilsette skal nytte internkontrollsystemet, og under dette
 - a.) Tydeleggjere kva roller og ansvar som er gjeldande for internkontrollarbeidet
 - b.) Vurdere om fleire kan leggje inn og strukturere dokument i kvalitetssystemet på god måte*
- 3. Sikre at dei tilsette får tilstrekkeleg opplæring i bruk av kvalitetssystemet.*
- 4. Sørge for ein god avviksmeldekultur og etablere system for å gjere systematiske og jamlege overordna analyser av avvik som er meldte i verksemdene.*
- 5. Sørge for at det blir etablert felles rutinar for gjennomføring og dokumentering av risikoanalysar.*
- 6. Sikre jamleg og tidsriktig rapportering frå kvalitetsgruppene innan alle fagområda.*
- 7. Lage ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 01.09.2020 som viser kva tiltak som skal setjast i ver for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.»*

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å følgje opp kommunestyret sine vedtak etter revisjonsrapportar, jf. kommunelova § 23-2, e.

Vurderingar og verknader

Kontrollutvalet har hatt handlingsplanen til handsaming i tre møte 03.12.2020, 15.04.2021 og 29.09.2021. Sekretariatet har fått tilsendt handlingsplanen, denne er vedlagt saka (sjå vedlegg).

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalet går igjennom tilbakemeldinga frå administrasjonen, slik det kjem fram av vedlegget, «punkt for punkt». Det vert tilrådd at kontrollutvalet ber om ei ny orientering til første møte i kontrollutvalet i 2022.

Konklusjon

Det står att litt arbeid i dette forbetningsarbeidet, av den grunn tilrår sekretariatet at kontrollutvalet ber kommunedirektør om ny skriftleg status på oppfølginga til første møte i kontrollutvalet i 2022.

Handlingsplan oktober 2020,
med merknader november 2021 (raud skrift)

	Ansvarleg	Tidsfrist	Prioritet	Merknad, februar 2021
1. Etablere system for registrering av vedtak der det også inngår	Kommunedirektør (leiar fellessekretariatet)	01.02.21	1	Gjennomført.
a. status for oppfølging og iverksetjing	Kommunedirektør (leiar fellessekretariatet)			Gjennomført.
b. kven som er ansvarleg for oppfølging og handsaming	Kommunedirektør (leiar fellessekretariatet)			Gjennomført.
c. rapportering til politiske møte	Kommunedirektør			Gjennomført.
2. Oppdatere informasjon om korleis tilsette skal nytte internkontrollsystemet, og under dette	Kommunedirektør (rådgjevar beredskap/-kvalitetsarbeid)	01.02.21	3	Dette er tema i medråderettsmøte. Strategisk leiargruppe: Starta arbeid med KS sin rettleiar for kommunedirektøren sin interkontroll «Orden i eget hus». Arbeid med covid-19 har tatt mykje kapasitet i løpet av våren/ sommaren, og m.a. dette arbeidet har blitt sett på vent. Planen er å jobba med dette hausten -21. Framleis under arbeid.
a. tydeleggjere kva roller og ansvar som er gjeldande for internkontrollarbeidet	Kommunedirektør			
b. vurdere om fleire kan leggje inn og strukturere dokument i kvalitetssystemet på ein god måte	Kommunedirektør	01.02.21	5	Er å sjå på som gjennomført då vurdering er gjort.
3. Sikre at dei tilsette får tilstrekkeleg opplæring i bruk av kvalitetssystemet	Kommunedirektør (rådgjevar beredskap/-kvalitetsarbeid)	01.02.21	2	Kontinuerleg arbeid, som ikkje vil kunne setjast som utført nokon spesiell dato, men i denne samanheng er punktet å sjå på som gjennomført.
4. Sørge for ein god avviksmeldeskultur og etablere system for å gjere systematiske og jamlege overordna analysar av avvik som er meldte i verksemdene.	Kommunedirektør	01.02.21	4	Kontinuerleg arbeid, som ikkje vil kunne setjast som utført nokon spesiell dato, men i denne samanheng er punktet å sjå på som gjennomført.
5. Etablere felles rutinar for gjennomføring og dokumentering av risikoanalysar.	Kommunedirektør (rådgjevar beredskap/-kvalitetsarbeid)	01.02.21	6	Arbeidet er i gong.
6. Sikre jamleg og tidsriktig rapportering frå kvalitetsgruppene innan alle fagområda.	Kommunedirektør	01.02.21	7	Møteplan for kvalitetsutval og kvalitetsgruppene er enno ikkje sett for 2021. Dette har samanheng med pågåande arbeid med revisjon av kvalitetshandbok. Sjå kommentar under punkt 2a

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2020/61-14
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	40/21	02.12.2021

Nettsida til kommunen og manglande opplysningar om kontrollutvalet - orientering frå kommunedirektør

Forslag til vedtak

Informasjonen vert teken til orientering

Samandrag

Denne saka vart teken opp under «PS 38/21 Eventuelt» i møte 29.09.2021. Sekretariatet tilrår at saka vert teken til orientering, med mindre det kjem fram noko spesielt i saka.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I sak «PS 38/21 Eventuelt» frå møte i kontrollutvalet 29.09.2021 vart dette mellom anna protokollert:

Nettsida til kommunen og manglande opplysningar om kontrollutvalet

Kontrollutvalet og sekretariatet registrerer at nettsida til kommunen gjeldande informasjon om kontrollutvalet verken er svært mangelfull og heller ikkje oppdatert. Linkene fungerer heller ikkje. Sekretariatet har sendt epost om saka tilbake til 05.01.2021.

Vedtak

Kontrollutvalet ber kommunedirektør sørge for at nettsida gjeldande kontrollutvalet kjem på plass snarast mogleg. Kontrollutvalet ber og om at kommunedirektør kjem til neste møte, 02.12.2021, og orienterer om status for dette arbeidet

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i sak der utvalet vil innhenta informasjon, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Etter møte i kontrollutvalet 29.09.2021 har sekretariatet hatt kontakt med administrasjonen om saka og det er gjennomført ein del arbeid på heimesida, og sekretariatet merkar seg at informasjonen er vesentleg betre.

Sekretariatet vil anbefale at kontrollutvalet tar ei vurdering på dette i møte.

Konklusjon

Ut i frå det som kjem fram av informasjonen i saka, vert det tilrådd at kontrollutvalet gjer eit vedtak i saka, til dømes ved å ta informasjonen til orientering.

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2020/188-7
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	41/21	02.12.2021

Orientering frå kommunedirektør - nytt frå kommunen

Forslag til vedtak

Informasjonen vart teken til orientering

Samandrag

I møte 28.05.2020 vedtok kontrollutvalet at ein ønskjer at rådmannen (kommunedirektøren) kjem til alle møte i kontrollutvalet og informerer om nytt frå kommunen. Det vert lagt opp til at dette vert fast sak på alle kontrollutvalsmøta framover.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet i Bømlo kommune gjorde mellom anna slikt vedtak i møte 28.05.2020 i sak «PS 17/20 Eventuelt»:

«Kontrollutvalet ønskjer ei sak i kvart møte om at rådmannen orienterer om saker frå kommunen»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i sak der utvalet vil innhenta informasjon, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Utvalet vil motta informasjon og kan stilla spørsmål. Så kan ein undervegs vurdere om ein vil ta informasjonen til orientering eller be om noko anna.

Konklusjon

Om det ikkje er nokon særskilte merknader knytt til informasjonen som vert gjeven, tilrår sekretariatet å ta informasjonen til orientering.

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2018/9-11
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	42/21	02.12.2021

Invitasjon til felles forvaltningsrevisjon av Karmsund Havn IKS og eierforhold til kommunale havner og kaianlegg

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet ønskjer ikkje å delta i ein felles forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og eigarforholda til kommunale hamner og kaianlegg basert på prosjektmandatet frå Rogaland revisjon IKS.

Samandrag

Bømlo kommune har fått invitasjon til å delta i felles forvaltningsrevisjon av Karmsund Havn IKS og eigarforholda til kommunale hamner og kaianlegg. Sekretariatet vil tilrå, etter ei samla vurdering, at kontrollutvalet takker nei til å delta ut i frå at forvaltningsrevisjonen ber preg av fleire forhold som ikkje er avklart, og at det ikkje føreligg ein godkjent prosjektpå. Dessutan det forholdet at revisjon av Karmsund havn ikkje er prioritert i kontrollutvalet sine planar for perioden 2020 - 2024.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Brev frå Haugaland Kontr.utv.sekr til Kontrollutvalet i Bømlo kommune, 27.10.2021
- 2 Prosjektmandat - Rogaland Revisjon IKS, 23.08.2021

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Informasjon om selskapet

I løpet av få år har Karmsund Havn IKS gjennomgått ei betydeleg endring. Selskapet er blitt ein større og meir synleg tilretteleggjar av sjøbasert infrastruktur, i kombinasjon med forvaltning og kontroll av sjøtrafikken i eige hamneområde. Styrets mål er at selskapet tilbyr eit konkurransedyktig alternativ til transportnæringa og arbeider aktivt for å styrke tilbod og service innan kjerneområda: nasjonal og internasjonal gods-, container- og ro-ro-trafikk, offshore og fiskeri.

Kjerneverksemda definerast som drift av hamneområdet, og har ein klår synergi med kommunane si verksemd og politiske mål, som bidrar til å gjere regionen til ein attraktivt stad for næringsliv, busetting og turisme.

Som eit interkommunalt selskap har Karmsund Havn eit representantskap, kalla hamnerådet, som har seks medlemmer med varamedlemmer oppnemnt av kvar av dei seks eigarkommunane. Selskapets styre, kalt hamnestyret, har fem medlemmer og tre varamedlemmer.

Karmsund Havn IKS har pr i dag to dotterselskap: Garpeskjær Eiendom AS (50 %) og Garpeskjær Eiendom IS (50 %).

Selskapet har 21 medarbeidarar, der to er vikarar i Karmsund Havnevakt. Selskapet er delt i tre avdelingar: Økonomi- og administrasjonsavdeling, Maritim avdeling og Teknisk avdeling. I tillegg er det to stillingar i hamnedirektørens stab.

Informasjon om forvaltningsrevisjonsprosjektet

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg hadde forslag til prosjektmandat til behandling i møtet 01.09.21, sak 32/21 og de gjorde følgende vedtak/innstilling:

«Karmøy kommunestyre bestiller forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og kommunale havner og kaianlegg» i tråd med det utkast til prosjektmandat som foreligger fra Rogaland Revisjon IKS med tillegg og nærmere utdyping i vedlegg fra Thor Otto Lohne og i behandling i møtet.

Rammen settes til inntil 400 timer.

Karmøy kommunestyre vedtar en tilleggsbevilgning på kr 384 000 til ansvarsområde Kontroll og revisjon til dekning av forvaltningsrevisjonsrapport om kommunale havner. Bevilgningen dekkes over konto 1490 - reservert til tilleggsbevilgninger. Utvalgsleder får fullmakt til å godkjenne endelig mandat i samråd med sekretariatet.

Karmøy kommunestyre ber kontroll- og kvalitetsutvalget invitere kontrollutvalgene i Haugesund, Tysvær, Bømlo, Sveio og Bokn til å delta i forvaltningsrevisjonen av Karmsund Havn IKS i tråd med utkast til prosjektplan.

Kostnadsfordeling blir etter eierandel (38,46 %, 7,69 % eller 3,85 %/).»

Karmøy kommunestyret vedtok i møtet 20.09.21, sak 91/21 følgende:

- 1. Karmøy kommunestyre anmoder Haugesund kommune om å delta i en forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og kommunale havner og kaianlegg, med utgangspunkt i utkastet til prosjektmandat som foreligger fra Rogaland Revisjon IKS. Dette i kraft av at Karmøy og Haugesund har de to største eierandelene i Karmsund Havn IKS.*
- 2. Dersom øvrige eierkommuner, utover Karmøy og Haugesund, ønsker å delta i forvaltningsrevisjonen betaler disse i henhold til sin prosentvise eierandel. Sparte kostnader ved andre kommuners deltakelse fordeles likt mellom Karmøy og Haugesund.*
- 3. Rammen for prosjektet settes til inntil 400 timer.*

4. *Karmøy kommune vedtar foreløpig en tilleggsbevilgning på inntil kr. 192.000 til ansvarsområde Kontroll- og revisjon, som dekning for halvparten av 400 timer.*
5. *Bevilgningen dekkes over kommunens disposisjonsfond.*
6. *Dersom Haugesund kommune avstår fra å bli med på forvaltningsrevisjonen skal saken behandles på nytt i kommunestyret.*
7. *Deltakende kommuner inviteres til å komme med innspill før endelig mandat utformes i felleskap.*
8. *Karmøy kommunestyre legger til grunn at eierandelene i Karmsund Havn IKS er fordelt som følger:*
 - *Karmøy kommune: 38,46%*
 - *Haugesund kommune: 38,46%*
 - *Tysvær kommune: 7,69%*
 - *Bømlo kommune: 7,69%*
 - *Bokn kommune: 3,85%*
 - *Sveio kommune: 3,85%*

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse for å gjennomføre forvaltningsrevisjonen. Når revisjonsrapport er levert og behandla i kontrollutvalet, skal utvalet innstille til kommunestyret, som gjer vedtak, jf. kommunelova § 23-3.

Vurderingar og verknader

Sekretariatet har fått oversendt saksdokumenta som er lagt fram for dei andre eigarkommunane.

Det er Rogaland Revisjon IKS som skal gjennomføre forvaltningsrevisjonen og dei har på oppdrag frå kontrollutvalet i Karmøy kommune utarbeida eit prosjektmandat. Rogaland Revisjon IKS vurderer at saka er kompleks og ut i frå slik situasjonen står i dag er det vanskeleg å samlast om eit felles revisjonsmandat.

Ut i frå at det ikkje føreligg ei prosjektplan men eit prosjektmandat vurderer sekretariatet at saka gjeldande om Bømlo kommune skal delta i forvaltningsrevisjonen må vurderast ut i frå det framleis er ein del usikkerheit gjeldande prosjektmandat. Dette kjem også fram av kommunikasjonen mellom Rogaland Revisjon IKS og kontrollutvalet i Karmøy kommune. I skriv frå Rogaland Revisjon dagsett 23.08.2021 kjem dette mellom anna fram av prosjektmandatet.

«Vi registrerer at saken utvikler seg etter hvert som det kommer ny informasjon, og at det er litt usikre synspunkter på hva som bør være problemstillingene i denne revisjonen.Det er viktig at utvalget samlet er enig i innholdet til revisjonsmandat.»

I brev frå Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS dagsett 27.10.2021 kjem det fram slik informasjon gjeldande prosjektmandatet/prosjektplanen:

«Rogaland Revisjon IKS har laget et utkast til prosjektplan, men har ikke angitt noen tidsramme, da de mener mandatet foreløpig er noe uklart. Det er sekretariatet som har foreslått en ramme på 400 timer, som utvalget har sluttet seg til. For Bømlo kommune vil timetallet evt. bli 30 timer i henhold eierandel»

Brev frå Rogaland revisjon IKS (Prosjektmandat - Forvaltningsrevisjon av kommunale havner og kaianlegg i Karmøy kommune) dagsett 23.08.2021 er vedlagt saka

Kommunane Sveio, Tysvær og Bokn har takka nei til å delta i forvaltningsrevisjonen basert på prosjektmandatet frå Rogaland Revisjon IKS. Saman med Bømlo kommune er det dei 4 kommunane med relativt lite eigarskap. Slik sett kunne det tala for å leggja seg på same linje, og

takka nei til deltaking denne gongen. Ein var trass i alt med på ein revisjon relatert til Karmsund havn i 2018.

Alternativt kunne ein ha delteke med eit definert timetal, som stod fast, sjølv om kostnadsramma totalt sett auka med meir enn anslaget på samla sett 400 timar. Det kunne td. vore på 30 timar, som er omlag 7,69% (kommunen sin eigardel) opp mot eit anslag på totalt 400 timar. I så fall kunne ein og ha kome med evnt. innspel til kva som bør reviderast, jmf. pkt. 7 i Karmøy kommunestyre sitt vedtak av 20.09.21, sak 91/21. Dei to store eigarane er Karmøy kommune og Haugesund kommune. Dersom Karmøy kommune aleine, eller saman med Haugesund kommune, uansett gjennomfører revisjonen, så kan eit bidrag frå Bømlo kommune uansett telja positivt, sjølv om kommunen set ei øvre grense for kva kostnad ein kan vera med på.

Ein heilt annan ting er Bømlo kommune sin plan for forvaltningsrevisjon 2020 - 2024. Den inneheld 6 prosjekt. Karmsund Havn er ikkje prioritert blant desse. Kommunen har og ein plan for eigarskapskontroll 2020 - 2024. Her er det heile 7 prosjekt som er prioritert, og Karmsund havn er ikkje prioritert. Det talar for å takka nei til deltaking denne gongen.

Konklusjon

Sekretariatet tilrår, etter ei samla vurdering, at kontrollutvalet takker nei til å delta i felles forvaltningsrevisjon av Karmsund Havn IKS og eierforhold til kommunale havner og kaianlegg.

Bømlo kommune

v/Bømlo kontrollutvalg (via sekretariatet e –post helge.inge.johansen@ulfk.no)

5443 BØMLO

Deres ref.	Vår ref.	Saksbehandler	Dato
	21/381/216/tha	Toril Hallsjø	27.10.21
Deres dato	Arkiv	Telefon	
		52 75 73 50	

INVITASJON TIL FELLES FORVALTNINGSREVISJON – KARMSUND HAVN IKS OG EIERFORHOLDET TIL KOMMUNALE HAVNER OG KAIALEGG

Kommunene Karmøy, Haugesund, Tysvær, Bømlo, Sveio og Bokn er deleiere av det interkommunale selskapet Karmsund Havn IKS. Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tok opp temaet om eierforholdene til kommunale havner og kaianlegg nyåret 2021. I junimøtet vedtok utvalget å få utarbeidet forslag til prosjektmandat til forvaltningsrevisjon rundt temaet. Rogaland Revisjon IKS sitt utkast ble presentert i møtet 01.09.21, sak 32/21.

På bakgrunn av behov for tilleggsbevilgning ble saken lagt fram for kommunestyret i møtet 20.09.21, sak 91/21 og Karmøy kommunestyret vedtok bl.a. følgende:

- 1. Karmøy kommunestyre anmoder Haugesund kommune om å delta i en forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og kommunale havner og kaianlegg, med utgangspunkt i utkastet til prosjektmandat som foreligger fra Rogaland Revisjon IKS. Dette i kraft av at Karmøy og Haugesund har de to største eierandelene i Karmsund Havn IKS.***
- 2. Dersom øvrige eierkommuner, utover Karmøy og Haugesund, ønsker å delta i forvaltningsrevisjonen betaler disse i henhold til sin prosentvise eierandel. Sparte kostnader ved andre kommuners deltakelse fordeles likt mellom Karmøy og Haugesund.***

Vedlagt følger særutskrift fra kommunestyrebehandlingen 20.09.21, sak 91/21 og behandlingen i Haugesund kontrollutvalg 28.09.21, sak 32/21. Invitasjonen ble der avvist, da utvalget vedtok å be kommunedirektøren om å avklare eierforhold innen sine grenser og evt. vurdere endringer i selskapsavtalen.

Invitasjon til de andre eierkommunene vil bli lagt fram for kontrollutvalgene i Tysvær, Sveio og Bokn i løpet av november. Ny sak vil ifølge ordfører Jarle Nilsen først bli lagt fram for kommunestyret i første møtet på nyåret 2022. Møtedato vil trolig bli 01.02.22.

Saken har skapt mye medieomtale med mange leserinnlegg i Karmøynytt og Haugesunds Avis. Det er kommet inn mange innspill som gjør at saken er mangesidig, dels komplisert å sette seg inn i. Temaet ble i vår lagt fram for advokatfirma Hjort DA v/adv. Bjella av administrasjonen og ledelsen i KH IKS, og Bjellas juridiske betenkning følger saken som vedlegg.

Rogaland Revisjon IKS har laget et utkast til prosjektplan, men har ikke angitt noen tidsramme, da de mener mandatet foreløpig er noe uklart. Det er sekretariatet som har foreslått en ramme på 400 timer, som utvalget har sluttet seg til. For Bømlo kommune vil timetallet evt. bli 30 timer, i henhold eierandel.

Saksframlegget til Tysvær kontrollutvalg (tilsvarende til Sveio og Bokn) om eventuell deltaking legges ved til orientering og til fri benyttelse for sekretariatet.

Sekretariatet vil viderebringe resultatene av behandling i utvalgene fortløpende. Møtedatoene er 09.11 for Tysvær, 17.11.21 for Bokn og 22.11 for Sveio.

For spørsmål, ta gjerne kontakt med daglig leder/sekretær på telefon 95 98 69 79 eller på e-post tha@kontrollutvalgene.no.

Med hilsen

Toril Hallsjø (sign.)
Daglig leder

Vedlegg

- **Prosjektplan** – «Forvaltningsrevisjon av kommunale havner og kaianlegg i Karmøy» fra Rogaland Revisjon IKS, datert august 2021 (10 sider)
- 1. Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg 01.09.21, særutskrift i sak 32/21 (3 s.)
- 2. Karmøy kommunestyre 21.09.21, særutskrift i sak 91/21 (3 s.)
- 3. Haugesund kontrollutvalg 28.09.21, særutskrift i sak 33/21 (2 s.)
- 4. Protokollvedlegg 01.09.21 til sak 32/21 (3 s.)
- 5. Advokatfirmaet Hjort DA - notat 07.06.21 fra adv. Bjella - juridisk betenkning (22 s.)
- 6. Advokatfirmaet Hjort DA -tilleggsnotat 16.06.21 – svar på spørsmål (5 s.)

PROSJEKTMANDAT

Forvaltningsrevisjon av kommunale havner og kaianlegg i Karmøy kommune

Karmøy kommune, 2021

BAKGRUNN

Vi viser til vedtak i Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg 16.06.2021 om å bestille et forvaltningsrevisjonsprosjekt om eierforholdet til kommunale havner og kaianlegg.

I bestillingsbrevet fra kontrollutvalgssekretariatet 22.06. er det presisert at utvalget gis anledning til å komme med innspill til mandatet for revisjonen. Utvalgsmedlem Thor Otto Lohne har kommet med synspunkter på mandatet 12.07. etter at Karmsund Havn IKS kom med tilleggsinformasjon 29.06. Den som først varslet i saken, kommunestyremedlem Robin Hult, formidlet synspunkter på innholdet i revisjonsmandatet 19.07.

Vi registrerer at saken utvikler seg etter hvert som det kommer ny informasjon, og at det er litt ulike synspunkter på hva som bør være problemstillingene i denne revisjonen. Vi har derfor innledningsvis referert til de forslag til problemstillinger som hittil er presentert. For oss står selvsagt bestillingen fra kontroll- og kvalitetsutvalget sentralt, men vi har referert øvrige innspill slik at utvalget kan gjøre nødvendige avklaringer og avgrensninger i møtet 1. september. Det er viktig at utvalget samlet er enige i innholdet til revisjonsmandat.

I vedlegg har vi laget en tidslinje over noen av hendelsene i saken så langt. Den er ment å gi et grovriss av dette sakskomplekset som har historiske røtter nesten 30 år tilbake i tid.

OVERSIKT OVER AKTUELLE PROBLEMSTILLINGER

Problemstillingen utvalget ønsker å få belyst, slik det framgår av vedtaket i juni, er følgende:

- *Inngikk kommunale kaianlegg i åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund Havn IKS? Og hvordan gjenspeiler dette i eierandelene tildelt kommunene?*

Av avtalen Haugesund og Karmøy inngikk i 1992 fremgår i punkt 3 at de to kommunene stilte sine havneanlegg og eiendommer som fantes på avtaletidspunktet i kommunen til disposisjon for samarbeidet, men hver kommune skulle beholde eierskapet til disse. Det fremgår av avtalen av 1992 at de to kommunene skulle arbeide for å innlemme flere kommuner i samarbeidet. Dette arbeidet ble sluttført i 1999, da de øvrige (nåværende) eierkommunene

kom inn i samarbeidet. I forhold til denne problemstillingen er det behov for å avklare om utvalget med «kaianlegg» mener hele porteføljen av havneanlegg og kaianlegg, eller om den skal avgrenses til de 38 kaiene som ligger i Karmøy kommune, jf. saken om tilbakeføring av disse til Karmøy kommune. Det er også ønskelig å få klarhet i om problemstillingen omfatter åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund interkommunale havnevesen (KIH) i 1992, og/eller åpningsbalansen ved opprettelsen av IKSet i 1999. Førstnevnte foreligger det åpningsbalanse for, men ikke for sistnevnte etter det vi kan se. Det er vist til Karmsund Havn IKS, så vi antar det gjelder 1999 da selskapet ble opprettet og nye eiere kom inn. Det er rimelig å anta at porteføljen av kai- og havneanlegg endret seg mellom 1992 og 1999.

Karmsund Havns kommentar til utvalgets vedtatte revisjonsmandat er todelt: Den første er å avkrefte den informasjonen som Karmøy kommune kom med til utvalgsmøtet 17.03. om at eiendommer ved opprettelsen av selskapet ble lagt inn som tingsinnskudd. Det ble fra kommunens side uttalt at det var usikkert om det ble gjennomført noe formelt tingsinnskudd ved etablering av selskapet. Balansen for første driftsår etter etableringen i 1992 viser at det ble lagt inn anleggsmidler på henholdsvis ca. 46 mill fra Haugesund og 28 mill fra Karmøy.

Karmsund Havns andre kommentar er at en nærmere undersøkelse av åpningsbalansen ikke vil gi klare konklusjoner i saken om salget av Kopervik havn i 2019. Deres syn er følgende:

- *«Karmsund Havn har understreket viktigheten av at en forvaltningsrevisjon gir tydelige svar og konklusjoner i «Kopervik Havn – saken».*

Slik vi leser Hjort DAs juridiske betenkning fra 7.06. og svar på tilleggsspørsmål 16.06. mener de at Karmsund Havn står fritt til å selge «Karmøy-eiendommer» og beholde inntektene, og at den foretatte hjemmelsoverføringen til havneselskapet som bl.a. omfatter Kopervik havn i 2017, ikke var i strid med det underliggende eierforholdet i selskapet, eller krevde samtykke fra eierne.

Selv om advokatfirmaet mener jussen er tydelig på dette området, kan det fastslås at oppfatningene er ulike på om salget av Kopervik havn var innenfor havneselskapets fullmakter. En nærmere undersøkelse av dette salget, kan gi mer informasjon om selve salgsprosessen, hva slags dialog det var mellom ulike aktører, og hvordan salget ble håndtert i praksis. Det kan supplere allerede foreliggende fakta i saken, og gi grunnlag for å trekke endelige konklusjoner. Vi ber utvalget avklare om vi skal gå dypere inn i denne saken.

Utvalgsmedlem Thor A. Lohne har i en lengre e.post 12.07. kommentert opplysningene fra Karmsund Havn om at eiendommer ikke inngikk i åpningsbalansen – verken ved selskapets opprettelse eller senere. E.posten er delt med utvalgets medlemmer. Lohnes konklusjon er at tema/problemstillinger for revisjonen derfor må defineres mer treffende. Hans forslag er:

1. *De avgjørende spørsmål er om Karmsund Havn hadde rett til å selge eiendommer uten samtykke fra Karmøy kommune og inntektsføre salgene.*
2. *I tillegg ønskes vurderinger knyttet til salgene av eiendommene.*

3. *Det er også ønskelig med synspunkter på inhabil-forsøket til Karmsund Havn. Er dette klanderverdig?*

Fra 1999 og fram til 2019 er vi kjent med at det har vært foretatt flere disposisjoner med hensyn til tilbakeføring av eiendommer og salg. Når det gjelder salg, ser vi at havneselskapet har avhendet flere eiendommer i perioden frem til 2019, og benyttet vederlaget til havneformål. Dette dreier seg dels om eiendom som havneselskapet selv har hatt hjemmel til, dels eiendom som deltakerkommunen har hatt hjemmel til.

Vi har ikke tilgang til noen samlet oversikt over de salg og tilbakeføringer av kaianlegg, tomter og havneanlegg som havneselskapet har gjort de siste 20 årene. Med stort og smått dreier det seg sannsynligvis om mange transaksjoner. Med hensyn til hvilke vi eventuelt skal gå inn i og gjøre vurderinger av, er det viktig å få gjort noen avgrensninger. Foruten Kopervik havn, har vi notert oss salget av 3 eiendommer i Monsavik som noen har stilt spørsmål ved. Dessuten har tilbakeføringen av kaianlegg til kommunen vært nevnt i flere sammenhenger.

Å gjennomgå et utvalg salgsprosesser og bringe på det rene hvordan de er håndtert, vil være en nærliggende oppfølging av Lohnes to første problemstillinger. Vi vil imidlertid be utvalget klargjøre om utvalget som helhet stiller seg bak Lohnes forslag til problemstillinger, og i forlengelsen av det, konkretisere hvilke salgsprosesser som ønskes vurdert.

Den tredje problemstillingen, om Lohnes habilitet i saken, kan også inngå i revisjonsmandatet om utvalget som helhet ønsker det. Vi har notert oss at det er ulike synspunkter i dette spørsmålet, men at kontroll- og kvalitetsutvalget har konkludert med habilitet.

Kommunestyrerepresentant Robin Hult viser i sitt innspill 19.07. til at det er solgt eiendommer som er Karmøy kommune sine gjennom tidligere Kopervik, Karmøy og Skudeneshavn havnevesen. Han anslår at det er blitt solgt eiendommer i Karmøy kommune for 40 millioner de siste årene og antyder at det sikkert er for lavt. Ifølge han skal da de andre kommunene inn med innskudd i form av kontanter eller tingsinnskudd tilsvarende eierbrøk. Ifølge hans opplysninger skal dette ikke være gjort. Han mener derfor at det må undersøkes hvordan dette er kommunisert til de andre eierkommunene. Har de fått beskjed om dette i forkant eller ikke i det hele tatt? Konkret foreslår Hult følgende problemstillinger:

- *Det må undersøkes om Karmsund havn har pantsatt eiendom, som de respektive kommunene har hatt eierskap til før inntreden i Karmsund havn, til underliggende AS.*
- *Det bør videre undersøkes om Karmsund havn føler at de har avklart eiendomsforhold og mener de kan oppta lån med sikkerhet gjennom eiendommer.*

Det følger av IKS-loven at selskapet bare kan ta opp lån dersom dette er fastsatt i selskapsavtalen. Karmsund Havn IKS sin selskapsavtale er det samme som vedtektene for selskapet. I vedtektenes § 7 femte ledd er det bestemt en øvre grense for låneopptak på NOK 800 millioner. Låneopptaket i Karmsund Havn IKS var per 31. desember 2020 på NOK 689,5

millioner. Det følger videre av IKS-loven at selskapet ikke kan pantsette sine eiendeler til sikkerhet for andres økonomiske forpliktelser. Bestemmelsen omfatter også datterselskapet.

KPMG har i sin eierskapskontroll av Karmsund Havn (rapport juni 2021) for kontrollutvalget i Haugesund, ikke gjort funn som tyder på at låneopptak i Karmsund Havn IKS er i strid med vedtak og forutsetninger i bystyret i Haugesund. Representanter for selskapet har i intervju med forvaltningsrevisor fortalt at det ikke er tatt pant i objekter i Karmsund Havn IKS. Basert på stikkprøvekontroll av grunnbokinformasjon for 7 eiendommer i selskapet og 3 eiendommer i datterselskapene, er det ikke funnet tinglyst pantsettelse av disse eiendommene.

I lys av Hults forslag til problemstillinger, er det viktig å få avklart om det skal foretas nye og grundigere undersøkelser utover det KPMG har gjort i sin nylige eierskapskontroll.

BEHOV FOR Å SAMMENFATTE KUNNSKAPSSTATUS OG KONKLUDERE

Granskningen av dette sakskomplekset har etter hvert blitt omfattende, og ny informasjon bringes til torgs etter hvert som tiden går. Vi registrerer at det bare i forbindelse med Hjorts juridiske betenkning er delt mer enn 50 ulike dokumenter. Både utvalget selv, og flere av dets medlemmer, har drevet granskningen fremover, og havneselskapet og kommunen har gått årtier tilbake i tid for å innhente opplysninger i saken. Fortsatt er spørsmål uavklarte. Og saken har blitt konfliktfylt og skaper mye oppmerksomhet i medier og blant folk. Hva som pt. er kunnskapsstatus i saken er det også noe ulike synspunkter på.

Det synes derfor å være et behov for å bringe ytterligere klarhet i saken og at det konkluderes.

Vi ser for oss at en forvaltningsrevisjon kan ha et todelt formål:

- Det ene er å supplere kunnskapsstatus på bakgrunn av de problemstillinger som utvalget blir enige om 1. september. Fra gjennomgangen av de refererte innspillene til problemstillinger har vi notert oss tre temaer:
 - *Gjennomgang av åpningsbalansen mht. kaianlegg*
 - *Nærmere undersøkelser av utvalgte salgsprosesser*
 - *Evt. pantsettelse og sikkerhet i eiendommer ved låneopptak*
- Det andre formålet bør være å sammenfatte all informasjon i saken og i størst mulig grad trekke konklusjoner selv om ikke alle i denne saken kan gjøres til lags.

Om dette kan være en ramme for revisjonsoppdraget, er opp til utvalget å avgjøre. Dess mer presis bestillingen er, desto raskere og mer effektivt kan vi få utført oppdraget.

METODE OG DATA

Det foreligger allerede en rekke bakgrunnsdokumenter i saken, blant annet de nevnte 50 dokumentene det er vist til i vedlegg i Hjort DA sin vurdering av saken. Avhengig av hvilke problemstillinger som skal ligge til grunn for revisjonen, kan det være relevant informasjon i

denne oversikten som kan være nyttig i revisjonen. Vi forutsetter at dette er informasjon vi vil få tilgang til, i sin helhet.

Det vil være behov for å supplere den skriftlige dokumentasjonen. Det gjelder informasjon om åpningsbalansen, i den grad den finnes, og om gjennomførte salgsprosesser. Og det gjelder informasjon om lån og eventuell pant eller annen sikkerhet i eiendom.

Slik tilgang forutsetter et samarbeid med Karmøy kommune og Karmsund Havn.

Vi er for øvrig kjent med omtalen av problemstillingene i media, og denne vil inngå i det samlede datamaterialet.

Vi registrerer at Hjort DA mener at lovverk og selskapsavtale/ vedtekter på en tydelig måte klargjør rettigheter og plikter i forholdet mellom eierkommune og selskap. Vi har imidlertid også notert oss at i praksis, så er det ulike forventninger og synspunkter på hva som er kommunens styringsmuligheter og selskapets handlingsrom og frihetsgrader.

På den bakgrunn mener vi det er behov for en bredt sammensatt intervjuundersøkelse. Det gjelder sentrale personer i Karmøy kommune (ordfører, rådmann, fageksperter ol.). Undersøkelsen bør også omfatte sentrale personer i havnerådet/havnestyret – både nåværende og tidligere representanter som før har deltatt i disse eierorganene. Og det gjelder videre intervjuer i Karmsund Havn. Det kan også være personer utenfor kommunen og havneselskapet som bør intervjues.

I den grad vi finner det nødvendig, vil vi innhente ekstern bistand.

REVISJONSKRITERIER

Til problemstillingene stilles det revisjonskriterier. Revisjonskriterier er de krav og normer som tilstand og/eller praksis i kommunen måles mot. Revisjonskriterier skal være aktuelle, relevante og gyldige for kommunen. Sentrale kilder til å utlede revisjonskriterier er:

- Lov om interkommunale selskap (IKS-loven)
- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov om havner og farvann (havne- og farvannsloven)
- KS sine anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll
- Selskapsavtale/vedtekter for Karmsund Havn IKS
- Samarbeidsavtale e.l. om Karmsund Havn IKS
- Kommunen sin eierskapsmelding
- Vedtak i kommunestyret/ havnerådet om Karmsund Havn IKS

OMFANG OG FRAMDRIFT

Det er pt. ikke mulig å angi en timeramme for hva en forvaltningsrevisjon vil kreve. Det avhenger av hvilke problemstillinger utvalget ønsker å prioritere. På bakgrunn av

kontrollutvalgets vedtak 1. september, vil vi raskt etter møtet justere prosjektmandatet og gi et anslag på en timeramme, men samtidig påpeke at også et anslag vil være usikkert.

Prosjektet vil bli utført i samarbeid mellom avdeling for forvaltningsrevisjon og avdeling for regnskapsrevisjon i Rogaland Revisjon. Ekstern bistand vil innhentes etter behov.

Oppdraget vil bli gjennomført av:

- Revisjonsdirektør og statsautorisert revisor og jurist Rune Haukaas
- Statsautorisert revisor og oppdragsleder Kristian Berland
- Forvaltningsrevisor og siviløkonom Therese Kristiansen
- Senior forvaltningsrevisor og statsviter Ståle Opedal

Alle har lang og relevant erfaring og utgjør et tverrfaglig sammensatt prosjektteam.

Det forutsettes et tett samarbeid med representanter for kommunen og havneselskapet.

Rapport planlegges lagt fram for kontroll- og kvalitetsutvalget på utvalgets siste møte i høst 24. november eller første møte på nyåret avhengig av revisjonsoppdragets omfang.

VEDLEGG – tidslinje over noen hendelser i «havnesaken»

Tidslinja gir en oversikt over en del hendelser som går nesten 30 år tilbake i tid. Den er ikke ment å være fyllestgjørende for det store vell av hendelser som angår havneselskapet og forholdet til Karmøy kommune som en av eierne i selskapet.

Årstall	Hendelse	Beskrivelse og merknader
1992	Etablering av Karmsund havnevesen DA bestående av havnedistriktene i Karmøy og Haugesund	Kommunene gikk inn med 500.000 hver, som ble kalt «likviditet». Disposisjonslisten som ble opprettet, viste hvilke anlegg det interkommunale samarbeidet fikk ansvar for å drifte og vedlikeholde i den enkelte kommune. Balansen for første driftsår viser anleggsmidler i balansen: «Faste eiendommer» (ca. 46 mill fra Haugesund og 28 mill fra Karmøy). Tilsvarende balanseposter er imidlertid også tatt med i kommunens regnskap. Det fremgår av vedtektene § 1 til det som ble hetende Karmsund interkommunale havnevesen at havnevesenet overtok disposisjonsretten og driftsansvaret for alle anlegg som Haugesund og Karmøy havnevesen hadde ansvaret for. Videre fremgår det av § 13 at eiendomsretten til overførte anlegg etter vedtektene § 1 skulle forbli hos den enkelte kommune Karmøy kommunes Kontroll- og kvalitetsutvalg innspill til problemstillinger til Hjort DAs oppdrag: «Dersom ikke eiendommer er mottatte som tingsinnskudd i form av anleggsmidler ved etablering av selskapet og regnskapsført i åpningsbalansen, hvordan kan de da ha blitt overført til Karmsund Havn?» Havneselskapet har selv undersøkt dette. I synspunkter på revisjonsmandatet vedtatt 16.06. uttaler havneselskapet 29.06. at «Vi er klar over at det i et tidligere saksfremlegg fra saksbehandler i kommunen ble skrevet at eiendommer var langt inn som tingsinnskudd. Dette er beklagelig, da dette er feil info.» I bestilling av forvaltningsrevisjon 16.06 er hovedproblemstillingen: <i>Inngikk kommunale kaianlegg i åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund Havn IKS? Og hvordan gjenspeiler dette i eierandelene tildelt kommunene?</i>
1999	Etablering av interkommunalt selskap. Eierskap utvidet med 4 kommuner. Eierstyring gjennom Havnerådet (representantskapet) og utøves av havnestyret.	Vedtektene fra 1999 viderefører blant annet bestemmelsen om at kommunene beholder eierskapet til de anleggene som stilles til disposisjon for virksomheten. Det går videre frem av disposisjonsavtalen at kommunene overlot disposisjonsretten over anlegg og eiendommer til havneselskapet for den interkommunale virksomheten. Slik Hjort DA forstår selskapsavtalen § 5 sammenholdt med disposisjonsavtalen, skulle den respektive kommune beholde eiendomsretten til de anlegg og eiendommer som var omfattet av disposisjonsavtalen. Spørsmålet er hva dette betyr. Hjorts tolkning er at «Ettersom bestemmelsen viderefører tilsvarende fra vedtektene av 1992, uten nærmere drøfting, er det naturlig å anta at hensikten var den samme som vi har tolket inn i vedtektene fra 1992.» «En vesentlig forskjell fra 1992 er at verdiene som ble stilt til disposisjon for selskapet som omdannet i 1999 ikke på samme måte som tidligere ble holdt atskilt i selskaps regnskaper basert på hvilken kommune som hadde foretatt

		innskuddet.» Med disposisjonsavtalen fulgte en oversikt over anlegg i den enkelte kommune.
2009	Endring av selskapsavtalen og klausulen om at kommunene beholdt eierskap til de anleggende som ble overført, ble tatt ut av selskapsavtalen.	I saksframlegget for Haugesund bystyre er endringen i selskapsavtalen § 5 omtalt som en «redaksjonell endring».
2013	Salg av flere eiendommer som opprinnelig var ervervet med midler fra havnekassen og som hørte under havneselskapets portefølje.	Midlene fra salget skulle benyttes til å finansiere oppgradering av småbåthavnen i Stangelandsvågen, som også hørte til havnekassen. Selve småbåthavnen skulle, som en del av omstruktureringen, tilbakeføres til kommunen vederlagsfritt. Hjort DA har vurdert salget og konkludert: «Ved havneselskapets disposisjoner knyttet til Stangelandsvågen ble midler tilhørende havne-kapitalen benyttet til andre formål enn dem som er opplistet i havne- og farvannsloven § 48 første ledd. Disposisjonene synes ikke å ha forringet havnekapitalen, men selskapet skulle antakelig ha innhentet tillatelse fra departementet etter havne- og farvannsloven § 48 tredje ledd.»
2016	Vedtak av ny eierstrategi for Karmsund Havn IKS	Selskapet disponerer og drifter på det tidspunktet 57 større og mindre havneeiendommer. Virkelig eiendomsverdi anslås til ca. kr. 1.000 mill. kr. Investert ca. 550 mill. fra 2002 – 2015 med godkjent låneramme på inntil 600 mill. I tillegg til havneområdene har kommunene gitt selskapet ansvar for en rekke offentlig kaier og allmenninger, inkludert småbåthavner. Eierne åpne for at selskapet starter en prosess hvor disse avhendes eller tilbakeføres til kommunene hvor almenne hensyn må ivaretas.
2017	Havneselskapet med anmodning til Statens Kartverk om å foreta en navneendring for 14 eiendommer som i grunnboken var oppført med Kopervik og Karmøy havnevesen som hjemmelshaver. Blant annet inngår Kopervik havn.	Hjort DA bedt om å vurdere om overføringen var i strid med selskapets vedtekter/ selskapsavtale og/eller gjeldende lov- og regelverk. Hjorts konklusjon: «Vi kan ikke se at det er grunnlag for å hevde at overføring av hjemmel til de aktuelle eiendommene var i strid med det underliggende eierforholdet i selskapet, eller krevde samtykke fra deltakerkommunene.» «Det er opp til Statens Kartverk å bedømme om den framlagte dokumentasjon vil være tilfredsstillende for å oppfylle kravene etter § 14.» «Det er ikke grunnlag for å hevde at Karmøy kommune som deltakerkommune i Karmsund Havn IKS kunne krevd å få tilbake eierskapet til eiendommer eid av Kopervik Havnevesen og Karmøy havnevesen, og disponert inntekter av salg fritt, eller til egne havnformål.»
2018	KPMG med Eierskapskontroll av Karmsund Havn IKS bestilt av kontrollutvalgene i eierkommunene, samt Bømlo kommune	KPMGs konklusjon i forhold til eierskapskontroll: «Eierstrategi og sentrale krav og normer til godt eierskap er i all hovedsak etterlevd». Konklusjon i forhold til gjennomført forvaltningsrevisjon er at «Karmsund Havn IKS har et godt styrings- og kontrollmiljø, og at det er etablert system og rutiner for å sikre at selskapet har en forsvarlig drift og etterlever sentrale regelverk.» KPMG anbefaler havneselskapet å oppdatere anskaffelsesrutiner, formalisere og gjøre kjent rutiner for kontraktsoppfølging og formalisere rutiner og maler for styring i alle faser av investeringsprosjekter.

2019	2019 solgte havneselskapet en 16 mål stor eiendom i Kopervik til et privat selskap. De aktuelle eiendommene var opprinnelig registrert i grunnboken med Kopervik og Karmøy havnevesen som hjemmelshaver, og som i 2017 ble endret slik at Karmsund Havn IKS stod som hjemmelshaver.	Kommunen ønsket å kjøpe Kopervik Havn for 17,5 millioner. Taksten på vel 35 millioner kroner var Karmøy kommunes egen takst, som var lagt til grunn for utmålingen av eiendomsskatt.. Karmøy kommune ble forespurt om de ønsket å overta eiendommen, mot vederlag til havneselskapet. Spørsmålet ble gjenstand for politisk behandling i kommunestyret, som på bakgrunn av forslag fra rådmannen, konkluderte med at det var for kostbart å overta eiendommen til det oppgitte beløpet. På bakgrunn av dette og i samråd med kommunens administrasjon, besluttet havneselskapet å selge eiendommen i det åpne markedet, jf. havnerådets Sak 14/19 «Salg av Kopervik Havn» om salgsprosessen. Spørsmålet om Karmsund Havn IKS hadde rett til å selge eiendommene på Kopervik havn i 2019 og benytte salgssummen til investeringer i den interkommunale havnevirksomheten inngikk balnt de problemstillinger som Hjort DA ble bedt om å vurdere. Hjorts konklusjon er at «Vi kan ikke se at selskapsforholdet gir noen av deltakerkommunene rett til ensidig å trekke ut enkelteiendommer fra havnevirksomheten og disponere rettslig over disse ved salg. Det følger etter vårt syn av selskapsforholdet at så lenge havnevirksomheten i Karmsund Havn IKS består, har selskapet disposisjonsrett til de anlegg og eiendommer som er lagt til selskapet, herunder det som er videreført fra det opprinnelige samarbeidet mellom Karmøy og Haugesund.»
2020	Revidert havne- og farvannslov av 2019, gjort gjeldende fra 1.1.2020.	Etter revidert havne- og farvannsloven, kan det foretas utdeling fra kommunal havnevirksomhet, og eierkommunene kan benytte de midler som hentes ut til andre formål enn havneformål. Hjorts vurdering er at dette «...endrer selvsagt ikke at dersom havnevirksomheten er etablert i et samarbeid med andre, vil jo ikke en enkelt deltaker i slikt samarbeid ensidig kunne hente ut igjen verdier som er skutt inn i selskapet.»
2020	Årsrapport Karmsund havn IKS	I løpet av 2020 har Karmsund Havn gjort en vurdering av verdier i selskapet, basert på eiendommer, kaier, driftsmidler og kontrakter. Selskapet har betydelige verdier og disse er nå over 2,5 mrd.kr.
2021	KPMG med Eierskapskontroll for Haugesund kommune	KPMG: «Forvaltningsrevisjon har ikke gjort funn som tyder på at låneopptak i Karmsund Havn IKS er i strid med vedtak og forutsetninger i kommunestyret i Haugesund.» «Dersom kommunen ønsker å begrense selskapets mulighet til å ta opp lån i datterselskapene bør kommunen vurdere å endre selskapsavtalen.» Ang. investering i lufthavndrift: «Forvaltningsrevisors vurdering er at formålet med lufthavndriften faller utenfor formålet for Karmsund Havn IKS slik det er definert i samarbeidsavtalen for selskapet.» «Forvaltningsrevisor er av den oppfatning at saksbehandlingen ikke oppfyller allmenne forventninger til god eierstyring.» «Det er avdekket at rapporteringen som finner sted mellom selskapet og kommunestyret er mangelfull i forhold til kommunen sin eierskapsmelding av 2017 mht. leddet mellom kommunestyret og representantskapet det mangler rapportering.»

2021	Kontroll- og kvalitetsutvalget har stilt en rekke spørsmål ved de opplysninger som har kommet fra kommunen, havneselskapet og Hjort DA.	Utgangspunktet for utvalgets engasjement i saken var forespørselen fra kommunestyremedlem Robin Hult til utvalgsleder 23.12.20 om å se nærmere på salget av Kopervik havn og senere overdragelse av havner fra havneselskapet til Karmøy kommune. Rådmannen ga først en tilbakemelding til utvalgets møte 17.03.21. Etter innspill fra utvalgsmedlem Thor Otto Lohne 11.04. ble saken tatt opp på ny i utvalgets møte 19.05. Hjort DA ble 30.04. gitt i oppdrag av havneselskapet og kommunen og utrede 3 problemstillinger fra oppdragsgiver, supplert med tilleggsspørsmål fra utvalget 27.05. Den juridiske betenkningen lå til grunn for rådmannens tilbakemelding til utvalgets møte 16.06. Forut for møtet ble Hjort bedt om å svare ut tilleggsspørsmål fra Lohne. Disse spørsmålene ble gitt et svar på av Hjort 16.06. Hjorts vurdering er bl.a. at Karmsund Havn kan selge «Karmøy-eiendommer» og beholde inntektene og at de kan gjøre dette uten kommunestyrets godkjenning. Videre det Hjorts vurdering at Karmøy kommune må kjøpe ut eiendommer fra havneselskapet til markedspris og salgssummen brukes til havneformål. Det er også Hjorts vurdering at hvorvidt en hjemmel er registrert på selskapet eller kommunen ikke har betydning for hvem som er reelle eier av eiendommen. Utvalget vurdering er at saken ikke er tilstrekkelig opplyst og at det er behov for en forvaltningsrevisjon.
2021	Kontroll- og kvalitetsutvalget bestiller forvaltningsrevisjon 16.06. som behandles 1.09.21.	Etter bestillingen har det kommet inn ulike innspill og synspunkter på mandatet for forvaltningsrevisjonen. Revisor har sammenfattet disse og på noen punkter bedt om nærmere klargjøring av hva utvalget ønsker å prioritere i møtet 1. september.

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/110-12
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	43/21	02.12.2021

Bestilling av forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet ønskjer at det vert gjennomført forvaltningsrevisjon innan
2. Utvalet ber Deloitte levere forslag til prosjektplan i tråd med dei føringar utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar, ressursbruk og leveringstidspunkt.
3. Utvalet ber Deloitte levere forslag til prosjektplan til sekretariatet seinast 20.01.2022.
4. Kontrollutvalet behandlar prosjektplanen i første møte i 2022.

Samandrag

Det vart gjennomført forvaltningsrevisjon innan styring av investeringsprosjekt i 2021. Rapporten vart ferdig handsama i kommunestyret hausten 2021. I dette møte skal kontrollutvalet bestille nytt prosjekt etter gjeldande plan for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kommunestyret i Bømlo kommune vedtok i møte 28.09.2020 plan for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll i samsvar med innstillinga frå kontrollutvalet.

Prioriterte prosjekt i plan for forvaltningsrevisjon

Nr.	Prosjekt	Tema
1	Styring av investeringsprosjekt	- Inngåing av avtalar - Kontrakt- og leverandøroppfølging - Budsjettering - Rapportering
2	Tidleg innsats i tenester for barn og unge med særlege behov	- Samarbeid på tvers av einingar/tenesteområde - Bruk av system og rutinar for samhandling/tidleg innsats - Samhandling med barnehagar - Førebyggjande arbeid - Kapasitet og kompetanse - Iverksetting av tiltak for barn og unge med særlege behov - Kommunen sine tenester til barn med særlege behov under handteringa av COVID-19
3	Handtering av vald og trugslar mot tilsette i kommunen	- Rutinar og retningslinjer for rapportering og melding av avvik - Rutinar og retningslinjer for oppfølging av vald og trugslar - Kompetanse og opplæring
4	Bemanning og sjukefråvær	- System og rutinar for personalforvaltning - Sjukefråværsoppfølging i samsvar med krav i lov og regelverk
5	Byggesakshandsaming	- System og rutinar for byggesakshandsaming - Regeletterleving
6	Psykisk helse og rusteneste	- Kapasitet og kompetanse - Retningslinjer for drift av Basen arbeids- og aktivitetssenter - Regeletterleving - Samhandling

Prioriterte prosjekt i plan for eigarskapskontroll

Nr.	Prosjekt	Tema
1	Eigarskapskontroll av Bømlo kommunale eideomsselskap AS	- Økonomi og drift - System og rutinar for oppfølging av eigarskapet - Val og opplæring av styrerepresentantar - Rapportering til kommunen
2	Eigarskapskontroll av Bømlo vatn og avløpsselskap AS	- Økonomi og drift - System og rutinar for oppfølging av eigarskapet - Val og opplæring av styrerepresentantar - Rapportering til kommunen
3	Eigarskapsforvaltning (overordna)	- System og rutinar for oppfølging av eigarskapa - Eigarmelding - Eigarstrategi - Eigaroppfølging - Rutinar for val av styrerepresentantar - Opplæring av styrerepresentantar - Rapportering til kommunen

4	Eigarskapskontroll av Moster Amfi- og kyrkjehistoriske senter AS	• Økonomi og drift • System og rutinar for oppfølging av eigarskapet • Val og opplæring av styrerepresentantar • Rapportering til kommunen
5	Eigarskapskontroll av Krisesenter Vest IKS	• System og rutinar for oppfølging av eigarskap • Val og opplæring av styrerepresentantar • Rapportering til kommunestyret • Økonomi og drift • Samhandling med kommunen sine tenester for dei same brukarane
6	Eigarskapskontroll av Sunnhordland interkommunale legevakt IKS	• System og rutinar for oppfølging av eigarskap • Val og opplæring av styrerepresentantar • Rapportering til kommunen • Økonomi og drift
7	Eigarskapskontroll av Sunnhordaland Interkommunale Miljøverk IKS	• System og rutinar for oppfølging av eigarskap • Val og opplæring av styrerepresentantar • Rapportering til kommunen • Økonomi og drift

Vedtakskompetanse

Det er kontrollutvalet som har ansvar for å gjennomføre slike revisjonar. Det er likevel kommunestyret som har avgjerdsmynde i saka, etter innstilling frå kontrollutvalet, når revisjonsrapport ligg føre, jf. kommunelova §§ 23-3 og 23-4.

Vurderingar og verknader

I dette møte skal kontrollutvalet bestille nytt prosjekt etter gjeldande plan for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll.

Når utvalet har avgjort kva prosjekt dei vil bestille, bør dei formulera eit føremål med prosjektet. Vidare bør utvalet definere og avgrensa prosjektet nærare. t.d. ved å formulere problemstillingar/moment som ein vil at revisor skal finne svar på.

Det vil vere naturleg å be revisor utarbeide ein prosjektplan ut i frå dei signal som vert gitt av kontrollutvalet i dette møte.

Kontrollutvalet kan be om ein prosjektplan til behandling i første møte i 2022. Prosjektplanen må i så fall sendast sekretariatet innan 20.01.2022.

Konklusjon

Det vert invitert til val av prosjekt i møtet, samt drøfting knytt til formulering av føremål, definering og avgrensing av prosjekt. Sekretariatet tilrår at kontrollutvalet ber Deloitte utarbeide forslag til prosjektplan i tråd med dei føringar utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar, ressursbruk og leveringstidspunkt. Prosjektplanen vert å levere sekretariatet innan 20.01.2022, slik at utvalet får behandle planen i første møte i 2022.

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/119-37
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	44/21	02.12.2021

Deloitte presenterer interimsrevisjonsrapport 2021

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tek oppsummering etter interimsrevisjon 2021 frå Deloitte AS til orientering.

Samandrag

I denne saka vil Deloitte AS presentere oppsummeringa av arbeidet med interimsrevisjonen 2021. Dette vil, til liks med presentasjon av revisjonsplanen, vera ein lekk i å sjå til at kommunen sine rekneskapar vert revidert og at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet i kommunane har ansvar for at det vert gjennomført rekneskapsrevisjon, jf. kommunelova § 23-2 Kontrollutvalets ansvar og myndigheit, der det m.a. står:

«Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte.»

Vidare har kontrollutvalet ansvar for å sjå til at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning, jf. forskrift om kontrollutvalg § 3, der det m.a. står:

«Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i denne saka ved at dei skal sjå til at rekneskapen vert revidert på ein trygg måte og halde seg orientert om revisjonsarbeidet, jf. kommunelova § 23-2 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3.

Vurderingar og verknader

Interimsrevisjon kan forklarast slik:

Interimsrevisjon er den revisjonen som vert gjennomført i løpet av året for å kontrollere at dei interne kontrollane fungerer som føresett gjennom året. I interimsrevisjonen går revisor gjennom og testar rutinar, transaksjonar og rapportering innan utvalde område.

Interimsrevisjonsrapporten bygger på revisjonsplan for 2021 frå Deloitte AS, som vart presentert for kontrollutvalet tidlegare i haust.

I dette møtet vil Deloitte AS presentere oppsummeringa av dette arbeidet. Dette vil, til liks med presentasjon av revisjonsplanen, vere ein lekk i å sjå til at kommunen sine rekneskapar vert revidert og at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning.

På bakgrunn av det som kjem fram i presentasjonen bør kontrollutvalet, slik sekretariatet ser det, få høve til å koma med forslag til fokusområde i årsrevisjonen som skal gjennomførast framover, dersom dei ønskjer det, sjølv om det er revisjonen som avgjer kva som skal vere med.

Oppsummering av interimsrevisjonsarbeidet ligg ved (revisjonsrapport nr. 25).

Konklusjon

Dersom det ikkje kjem fram noko spesielt i møtet vert det tilrådd at kontrollutvalet tek oppsummeringa etter interimsrevisjon 2021 frå Deloitte AS til orientering.

Bømlo Kommune
v/kontrollutvalet
Rådhuset, Leirdalen 1
5430 Bremnes

24. november 2021

Revisjonsrapport nr. 25
(journalførast)

INTERIMSREVISJON BØMLO KOMMUNE 2021

Generelt

Vi har utført interimsrevisjonen av Bømlo kommune for 2021. Vi vil i den anledning gje ei kort oppsummering av utført interimsrevisjon og kommentera nokre forhold som vi meiner leiinga i kommunen bør ha eit spesielt fokus på.

Deloitte utfører risikobasert revisjon. Dette vil seie at kontrollmetodar og kontrollomfang vert tilpassa risikoen i organisasjon og rutinar. Vi kartlegg og vurderer difor dei viktigaste økonomi- og rekneskapsrutinane for å identifisera kor det er størst risiko for feil i rekneskapsrapporteringa.

Vi vil presisera at det er leiinga i kommunen som er ansvarleg for å etablera og halde oppe ein tilfredsstillande intern kontroll. Som ein del av dette må leiinga sjå til at rekneskapsføringa er i samsvar med lover og forskrifter og at formues forvaltinga er ordna på ein trygg måte.

Rekneskapsrevisjon

Rekneskapsrevisjonen skal gje revisor grunnlag for å gje ein uttale om rekneskapen i form av ei revisjonsmelding. Rekneskapsrevisjonen er delt i to fasar, interimsrevisjon og årsoppgjersrevisjon.

I interimsrevisjonen testar vi kontrollar i rekneskapsrutinar for å få verifisert at dei har fungert i heile rekneskapsperioden. I tillegg gjennomfører vi kontrollar på områder, og for regnskapsposter, kor det ikkje er mogleg å oppnå same tryggleik eller med same effektivitet ved revisjon i årsoppgjeret.

Sjølvstende og objektivitet

Vi stadfester at revisjonsteamet tilfredsstillar dei krava til sjølvstende og objektivitet for revisorar som reviderer kommunal og fylkeskommunal verksemd, og som går fram av § 24-4 i kommunelova og som er nærare konkretisert i forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 16–21.

Bokføringslova og dokumentasjon av rekneskapen

Bokføringslova (Lov 2004-11-19 nr 73) og bokføringsforskrifta (Forskrift 2004-12-01 nr. 1558) vart frå 1. januar 2011 gjeldande for kommunar og fylkeskommunar, samt kommunale og fylkeskommunale føretak. Det betyr at desse må følgja alle reglane i bokføringslova § 2 til § 14. Vidare må bokføringsforskrifta kapittel 2 til 7 følgjast.

Det nærmer seg årsoppgjer og vi minner om at ved utarbeiding av årsrekneskap skal det etter bokføringslova § 11 vere dokumentasjon av alle balansepostar i rekneskapen utan dei som er ubetydelege.

Intern kontroll

Gjennomgangen har gitt oss kunnskap om kontrollmiljøet i kommunen, om kontrollmessige sterke og svake sider i vesentlege økonomiprosessar, og ei forståing av korleis rekneskapstransaksjonar vert generert, registrert og rapportert.

Vår vurdering av internkontrollen byggjer på informasjon innhenta gjennom kartlegging og gjennomgang av rutinar i samband med interim revisjonen, på kunnskap i eigen organisasjon om regelverk, rutinar og prosessar i kommunen.

I vår gjennomgang av **lønnsområdet**, har vi gjennomgått kommunens rutinar omkring registrering, oppdatering og lønnskjøring. Vi har kartlagt rutinar gjennom samtalar med lønningskonsulentane. Ved denne gjennomgangen har vi ikkje avdekket svakheiter ved dei interne kontrollane.

I vår gjennomgang av drifts- og investerings rekneskapen, har vi gjennomgått kommunens rutinar omkring **innkjøp og inngående fakturaer**. Vi har kartlagt rutinar gjennom samtalar med økonomileiar. Ved denne gjennomgangen har vi ikkje avdekket svakheiter ved dei interne kontrollane.

I vår gjennomgang av **inntektsrutinar** innan eigenbetaling for institusjons- og omsorgstenester, SFO samt eigedomsskatt. Føremålet har vært å kontrollere at det er etablert system og kontroller som sikrar at alle fakturerte inntekter er i samsvar med grunnlaget (dei tenestene som er levert), og at inntektene vert bokført i rett periode med rett beløp.

Det var gjennomgåande god kvalitet på dokumentasjonen som vart kontrollert og det vart ikkje avdekket vesentlege feil eller manglar ved grunnlag og berekningar.

Når det gjeld internkontrollen på eit overordna nivå, er det vår vurdering at den er tilfredsstillande.

Kontroll av transaksjonar / bilag

Kommunen har etablert system og rutinar som sikrar kontroll med transaksjonane (transaksjonskontroller). Kontrollen skal sørge for at inntekter, innkjøp, tilskot, løn og andre oppgavepliktige ytingar blir handtert i samsvar med gjeldande lover, reglar og avtalar, og at inntekter og utgifter vert følgt opp i forhold til budsjett og planar. På inntektsområdet er føremålet vidare å sikre at inntekter blir rett berekna og innbetalt, og at uteståande krav blir følgt opp.

Eit viktig kontrollelement er kravet om at alle bilag skal vera tilvist. Dette inneberer at alle disposisjonar som inneber økonomiske forpliktingar skal stadfestast av ein som har budsjett disponeringsmynde. Den som har budsjett disponeringsmynde kan ikkje godkjenne godtgjersle eller andre utbetalningar til seg sjølv.

Vi har føretatt terminvise kontrollar av krav om kompensasjon for meirverdiavgift. Ein revisjon av dette inneberer handlingar for å innhente revisjonsbevis for beløpa og opplysningane i kompensasjonsoppgåva. Meir spesifikt betyr dette at vi plukkar ut eit tilfeldig utval av kostnadane, og kontrollerer at kommunen har behandla desse kostnadane riktig avgifts messig.

Vi har ikkje avdekket vesentlege feil knyta til den terminvise kontrollen av krav om kompensasjonen av meirverdiavgift.

Tilgangstyring og arbeidsdeling

Arbeidsdeling er ein viktig del av internkontrollen for å førebygge feil og mislegheiter. I ein mindre kommune med relativt liten administrasjon kan dette by på utfordringar. Bømlo kommune har i stor grad etablert denne kontrollen og har tilfredsstillande arbeidsdeling på vesentlege områder.

Overordna IT kontroller

Vi har fått stadfesta at der er innarbeida gode system kring dei viktigaste rutinane på IT-området og vår konklusjon er at det har vore etablert tilfredsstillande kontrollar samt at IT-avdelinga har gode systemer for oppfølging.

Avslutning

Dersom noko skulle være uklårt i framstillinga ovanfor, står vi gjerne til teneste.

Med venleg helsing
Deloitte AS

Else Holst-Larsen
statsautorisert revisor

Kopi: Rådmann

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/112-11
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utv	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	45/21	02.12.2021

Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar møteprotokollane som går fram av saksutgreiinga over til orientering.

Samandrag

Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval er nyttig for å halde seg orientert om kva som skjer i kommunen og andre politiske utval.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I denne saka er tanken at kontrollutvalet skal gjera ei vurdering av saker i møteprotokollar frå andre politiske utval i Bømlo kommune. Kontrollutvalet kan be om nærare informasjon om enkeltsaker og drøfte ulike problemstillingar som ein finn av særleg interesse i protokollane. Møtebøkene kan lastast ned frå heimesida til kommunen under «Politikk- Politisk møteplan».

Dette er ein av fleire måtar å gjera seg kjent med det politiske arbeidet i kommunen, og kunna fanga opp saker som no eller på eit seinare tidspunkt kan vera eit aktuelt saksfelt for kontrollutvalet.

Kontrollutvalet fordelte i møte 28.05.20 (PS 16/20) gjeldande kven som skal ha eit særskilt ansvar for gjennomgang av dei politiske utvala. Kontrollutvalet vart einig om slik fordeling:

Politisk organ:	Kontrollutvalsmedlem:
Kommunestyret	Arne Zahl Røksund
Formannskapet	Vegard Enerstvedt
Levekår*	Ragnhild Ravna Skjærvik
Næring, invasjon, idrett og kultur	Silje Sivertsen
Natur, klima og miljø	Silje Sivertsen
Areal og samferdsel	Anfinn G. Tolås

- * I møte 22.10.2020 vart det bestemt at Ragnhild Ravna Skjærvik tek ansvar for møteprotokollane for levekår, etter at det vart gjort suppleringsval, der Ragnhild Ravna Skjærvik blir ny leiar i kontrollutvalet, og Lene Borgen Waage er ute av kontrollutvalet.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å handsame sak om gjennomgang av møteprotokollar, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Til dette møtet er det desse møteprotokollane som kan vera aktuell for gjennomgang:

- Kommunestyret 01.11
- Formannskapet 07.10, 18.11 og 25.11
- Næring, innovasjon, idrett og kultur 05.10 og 16.11
- Levekår 16.11
- Utval for areal og samferdsel 06.10 og 17.11
- Natur, klima og miljø 07.10 og 18.11

I dette møtet tilrår sekretariatet å gjennomgå møteprotokollane frå møte i desse utvala. Kontrollutvalet bør og vurdere om det er andre utval som kan vere aktuelle for gjennomgang i tillegg til dei som er lista opp i saka ovanfor.

Konklusjon

På bakgrunn av dei erfaringane som er gjort tidlegare er det ei føremon at kontrollutvalet held seg oppdatert på kva som skjer i andre politiske utval. Om det ikkje kjem fram noko spesielt i gjennomgangen av møteprotokollane, vert det tilrådd å ta saka til orientering.

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2020/60-12
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	46/21	02.12.2021

Eventuelt

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Samandrag

Det vert lagt opp til å ha eventuelt på saklista for å ivareta det enkelte medlem i utvalet sin moglegheit til å sjølv å ta opp saker eller gjere vedtak i saker som ikkje er på saklista.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet har i sak PS 08/20 - 20.02.2020 - vedteke:

«Kontrollutvalet ønskjer å ha eventuelt som sak i kvart møte»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å handsame sak om eventuelt, jf. kommunelova § 11-3 og § 23-2.

Vurderingar og verknader

Dersom det blir tatt opp saker som krev nærare undersøkingar, eller innhenting av fleire opplysningar, før ein kan konkludere med at det er ei sak for kontrollutvalet, bør utvalet be sekretariatet førebu sak om dette til neste møte.

Konklusjon

Føremålet er å gje opning for å få nærare utgreiing av saker som kontrollutvalet ynskjer å få utgreidd til neste møte, eventuelt til eit seinare møte i utvalet. Dessutan evnt. å få orientering frå kommunedirektøren eller andre i eit seinare møte.

Referatsaker
RS 10/21 FKT - Medlemsinformasjon september 2021

Fra: Helge Inge Johansen (Helge.Inge.Johansen@vlfk.no)

Sendt: 15.11.2021 13:12:07

Til: Helge Inge Johansen

Kopi:

Emne: VS: FKT - Medlemsinformasjon september 2021

Vedlegg: FKT_prot_210816.pdf;medlemsinfo september 2021.pdf

Fra: Forum for Kontroll og Tilsyn <fkt@fkt.no>

Sendt: tirsdag 21. september 2021 09:18

Til: Forum for Kontroll og Tilsyn <fkt@fkt.no>

Emne: FKT - Medlemsinformasjon september 2021

se vedlagte dokumenter

Mvh

Anne-Karin Femanger Pettersen

Generalsekretær

Postboks 41 Sentrum, 0101 Oslo | E-post:fkt@fkt.no | Tlf.:41471166

| www.fkt.no | [@FKT_no](https://twitter.com/@FKT_no) www.facebook.com/FKT.no/

FKT - En møteplass for kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg og deres sekretariat

MØTEPROTOKOLL

Møte:	Styremøte
Tid:	16. august 2021 kl. 16.30 – 17.30
Sted:	Teams og Scandic Grimstad hotel
Deltakere fra styret:	Til stede i Grimstad: Tage Pettersen, Einar Ulla og Rita Holberg Til stede på Teams: Tom Øyvind Heitmann, Bård Hoksrud og Liv Tronstad
Andre som møtte:	Anne-Karin Femanger Pettersen (Grimstad)
Forfall:	
Møteleder:	Tage Pettersen

Saksliste:

Saknr.	Saker:
SS 45/21	Godkjenning av innkalling og saksliste
SS 46/21	Godkjenning av protokoll fra møtet 31. mai 2021
SS 47/21	Regnskapsrapport etter 2. kvartal
SS 48/21	Oppfølging av handlingsplanen
SS 49/21	Evalueringsrapport fagkonferansen 1.-2. juni 2021
SS 50/21	Digitalt kurs - KUs uttalelse til årsregnskap og årsberetning
SS 51/21	Profilering av FKT – oppdatert tilbud fra Osberget
SS 52/21	Styrets møteplan høst 2021
SS 53/21	Referatsaker:
RS 11/21	Status - henvendelser til KMD ang. lovtolkninger og FoU som vi ikke har fått svar på
RS 12/21	Svar fra KMD på hvem som skal varsle til kontrollutvalget om møter i selskap
RS 13/21	Svar til PwC ang. spørsmål om sekretariatets rolle og ansvar i fm behandling av personopplysninger
RS 14/21	Svar til KU-leder i Engerdal kommune ang. spørsmål om KUs uttalelse
SS 54/21	Eventuelt

SS 45/21 GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE

Behandling i møte:

Det var ikke merknader til sakslisten.

Vedtak:

Innkalling og saksliste godkjennes.

SS 46/21 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA STYREMØTET 31. MAI 2021

Behandling i møte:

Det var ellers ingen merknader til protokollen fra styremøtet 31. mai 2021.

Vedtak:

Protokoll fra møtet 31. mai 2021 godkjennes.

SS 47/21 ØKONOMIRAPPORT 1. HALVÅR 2021

Behandling i møtet:

Generalsekretæren orienterte om saken.

Vedtak:

Styret tar økonomirapport 1. halvår 2021 til orientering.

SS 48/21 – OPPFØLGING AV HANDLINGSPLANEN 2021-2022

Behandling i møte:

Generalsekretæren orienterte om saken og styret kom med noen innspill

Vedtak:

Styret tar informasjon om oppfølging av handlingsplanen til orientering

SS 49/21 EVALUERING AV FAGKONFERANSEN 2021

Behandling i møte:

Styret gjennomgikk evalueringen

Vedtak:

Styret tar evaluering av fagkonferansen 2021 til orientering

SS 50/21 DIGITALT KURS – KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE TIL ÅRSREGNSKAP OG ÅRSBERETNING

Behandling i møte:

Generalsekretæren orienterte saken og styret kom med noen innspill til opplegget.

Vedtak:

Styret tar til orientering at sekretariatet planlegger et digitalt kurs om kontrollutvalgets uttalelser til årsregnskap og årsberetning. Kurset er i henhold til handlingsplanen 2021-2022.

SS 51/21 TILBUD FRA OSBERGET PÅ NY PROFILERING AV FKT

Behandling i møte:

Generalsekretæren orienterte saken. Styret ble enige om en bestillingsliste og hvem i styret som skal fungere som en arbeidsgruppe.

.

Vedtak:

1. Styret bestiller følgende profileringstjenester og profileringsmateriell, jf. prislisten i tilbudet:

Logo og profileringsmateriell
Profilmanual – definering av fargar, skrifttype, bruk av logo m.m.
Utarbeiding/ justering av eksisterande logo
E-post signatur
Mal for PowerPoint presentasjon
Mal brosjyre – 4 sider
Mal for brevark
Mal for omslagsmappe
Mal for RollUp

Nyheitsbrev – digitalt. MailChimp
Mal for rapport (NB! Gjeld ikkje å legge inn innhaldet)

2. Styret nedsetter en arbeidsgruppe bestående av Tage Pettersen, Rita Holberg, Liv Tronstad og Anne-Karin Pettersen

3. Arbeidsgruppen diskuterer forslag på de ulike tjenestene og foreslår et endelig design som legges fram for styret i desember.

SS 52/21 MØTEPLAN VÅR 2022

Behandling i møte:

Styret ble enige om møteplanen for våren 2022

Vedtak:

Styret vedtar følgende møtedatoer for våren 2022:

- 1. februar - i fm NKRF sin KU-konferanse 2.-3. februar på The Qube, Gardermoen.
- 15. mars - i fm sekretariatskonferansen 16.-17. mars i Scandic Lillestrøm.
- 26. april - i fm. frist for forslag til årsmøtet, 6 uker før
- 7. juni - i fm fagkonferansen og årsmøtet 8.-9. juni, Lily Contry Club, Kløfta/Gardermoen
- 15. august - i fm Arendalsuka 15.-19. august

SS 53/21 REFERATSAKER

Behandling i møte:

Følgende referatsaker ble tatt til orientering.

RS 11/21	Status - henvendelser til KMD ang. lovtolkninger og FoU som vi ikke har fått svar på
RS 12/21	Svar fra KMD på hvem som skal varsle til kontrollutvalget om møter i selskap
RS 13/21	Svar til PwC ang. spørsmål om sekretariatets rolle og ansvar i fm behandling av personopplysninger
RS 14/21	Svar til KU-leder i Engerdal kommune ang. spørsmål om KUs uttalelse

SS 54/21 EVENTUELT

Ingen saker

16. august 2021

Tage Pettersen
styreleder

Anne-Karin Femanger Pettersen
generalsekretær

Medlemsinformasjon september 2021

Høsten er her enten vi liker det eller ikke. Det fine med høsten er at vi får mer innetid som kan brukes på litt faglig oppdatering:

Kurs og konferanser

[Kontrollutvalgslederskolen 2021, 18.-19. oktober](#) (fysisk og digital)

For å få gjennomført det faglige opplegget på en best mulig pedagogisk måte, har vi satt et tak på antall deltakere på ca. 50 personer for det fysiske arrangementet.

Kontrollutvalgsmedlemmer kan melde seg på, men lederne vil bli prioritert. Vi holder av noen plasser til sekretariat. Det er ennå noen plasser igjen. Ta en titt på programmet. Her er det mye bra. Fristen for påmelding til fysisk samling er 24. september. Fristen for påmelding digitalt er 17. oktober.

Vi er i gang med å planlegge kurs om hvordan kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning kan gjøres mer informativ og spennende. Det blir et digitalt arrangement på Teams, ca. midten av januar. Det kommer mer informasjon om i løpet av høsten.

For de av dere som er tidlig ute med å legge møteplaner, kan det være verdt å merke seg datoen for konferansene våren 2022: Sekretariatskonferansen 2022, Scandic Lillestrøm, 16.-17. mars og Fagkonferanse og årsmøte 2022, Lily Contry Club 8.-9. juni 2022

Veileder for sekretariatets håndtering av personopplysninger

Sekretariatene har visse plikter etter personvernregelverket når personopplysninger samles inn og brukes. FKT har derfor utarbeidet en mal som kan være til hjelp slik at sekretariatene kan få bedre oversikt over behandling av personopplysninger. Formålet er å sikre at personopplysninger behandles på en forsvarlig måte. Vi hadde digitalt høringsmøte 13. september. Det var bra oppslutning. Frist for å sende skriftlig høringssvar er 1. oktober.

Kontrollutvalgsboken

Mange av dere har spurt om når departementet vil komme med en ny utgave av Kontrollutvalgsboken. Da er det hyggelig å kunne melde at nå er arbeidet endelig i gang.

Departementet legger ikke opp til en stor revisjon. Boken vil stort sett bli seende ut som 2015-utgaven. FKT er invitert til å komme med innspill til endringer og evt. nye tema som bør være med. I den sammenhengen har vi utfordret sekretariatene til å sende inn forslag (frist 6. oktober). Departementet håper å bli ferdig med arbeidet rundt årsskiftet, men tar forbehold om at det kan skje uforutsette endringer i planene i forbindelse med regjeringsskiftet.

Annet faglig påfyll

«Høy tillit til institusjonene og best i klassen, men ikke fri for korrupsjon»

Ny korrupsjonsrapport fra TI-Norge: Det er grunn til å være på vakt når nesten halvparten av de spurte i Norge frykter gjengjeldelser ved å rapportere om tilfeller av korrupsjon.

Da er det betimelig å spørre: Er det trygt å varsle til kontrollutvalget?

Varsler har et tydeligere vern når det varsles eksternt. Er det ekstern varsling når en kommuneansatt varsler til kontrollutvalget? spør generalsekretæren i et debattinnlegg i Kommunal Rapport.

Handlingsrom og bredere virkemiddelbruk viktig for nyttige tilsyn

På oppdrag fra KS har Deloitte gjennomført en undersøkelse om statsforvalternes tilsyn med kommunene. Undersøkelsen viser at det er relativt store forskjeller både mellom sektorer og mellom embeter når det gjelder erfaring fra konkret samordning med forvaltningsrevisjoner. Framover bør det arbeides enda mer med erfaringsdeling både ved bruk av nasjonal tilsynskalender og hvordan tilsyn og forvaltningsrevisjoner på en god måte kan ses i sammenheng.

På oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet utarbeidet FKT i 2019 et utkast til en veileder for samordning mellom statlig tilsyn og kommunal egenkontroll. På grunn av pandemien er ferdigstillingen av prosjektet utsatt. Rapporten fra KS tyder på at det fortsatt er behov for veiledning på hvordan man kan få til god samordning.

Styret

Styret hadde møte 16. august i Grimstad i forbindelse med Arendalsuka. Du finner protokollen på medlemssiden (krever pålogging). Styret har sitt neste styremøte 18. oktober i forbindelse med Kontrollutvalgslederskolen.

Nye medlemmer

Vi ønsker kontrollutvalgene i Rennebu og Ørland kommuner velkommen som nye medlemmer i FKT. Nå har vi 207 medlemmer (186 kontrollutvalg og 21 sekretariat). Tre andre kommuner i Trøndelag har meldt om at de ønsker å bli medlem fra 2022.

De av dere som ønsker tilgang til medlemssidene kan sende en e-post til fkt@fkt.no for å få tildelt passord. Dette gjelder alle utvalgsmedlemmer.

FKT ønsker dere fine høstdager!

Vennlig hilsen
Anne-Karin Femanger Pettersen,
Generalsekretær

Fra: Anne-Karin Femanger Pettersen (anne-karin@fkt.no)

Sendt: 09.11.2021 11:42:19

Til: Forum for Kontroll og Tilsyn

Kopi:

Emne: Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet og årsberetningen 10.-11. januar 2022 (webinar)

Vedlegg:

Velkommen til webinar om kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning 10.-11. januar

Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet og årsberetningen bør være sentral for utvalgets forhold til kommunestyret og kommunestyrets uavhengige styringskontroll. Derfor er det viktig at uttalelsen ikke blir et årlig ritual med liten informasjonsverdi.

Webinaret har som formål å gi økt innsikt i dagens praksis og gode råd om hvordan uttalelsen kan utformes.

Innhold:

Dag 1 | 10. januar kl.09.00-12.00

- Kontrollutvalgets uttalelse; lovgrunnlag, formål og oppbygging | Nestleiar Einar Ulla, FKT
- Årsregnskapet og årsberetningen, hva er (har vært) praksis? noen eksempler | Kontrollsjef Tor Harald Hustad, Møre og Romsdal fylkeskommune
- Får kommunen og kontrollutvalget nok relevant informasjon i revisjonsberetning og årsoppgjørsmemorat? | 1. lektor Brynjar Gilberg, Nord Universitet – Handelshøgskolen

Dag 2 | 11. januar kl. 09.00-12.00

- Kommunal økonomisk bærekraft (KØB) og lokale handlingsregler(finansielle måltall) | Generalsekretær Asbjørn O Pedersen, Norges kemner- og kommuneøkonomers forbund (NKK)
- Hvordan ivaretar kommuneregnskapet en måling av økonomisk bærekraft? | 1. lektor Brynjar Gilberg, Nord Universitet – Handelshøgskolen
- Praktisk tilnærming – Mer om måltall og utregninger | Kontrollsjef Tor Harald Hustad, Møre og Romsdal fylkeskommune

Pris: medlemmer 1 200, andre 1 500

Du kan melde deg på her: <https://www.fkt.no/konferanser-og-seminar/kontrollutvalgets-uttalelse-til-arsregnskapet-og-arsberetningen-digitalt-teams/>

Mvh

Anne-Karin Femanger Pettersen

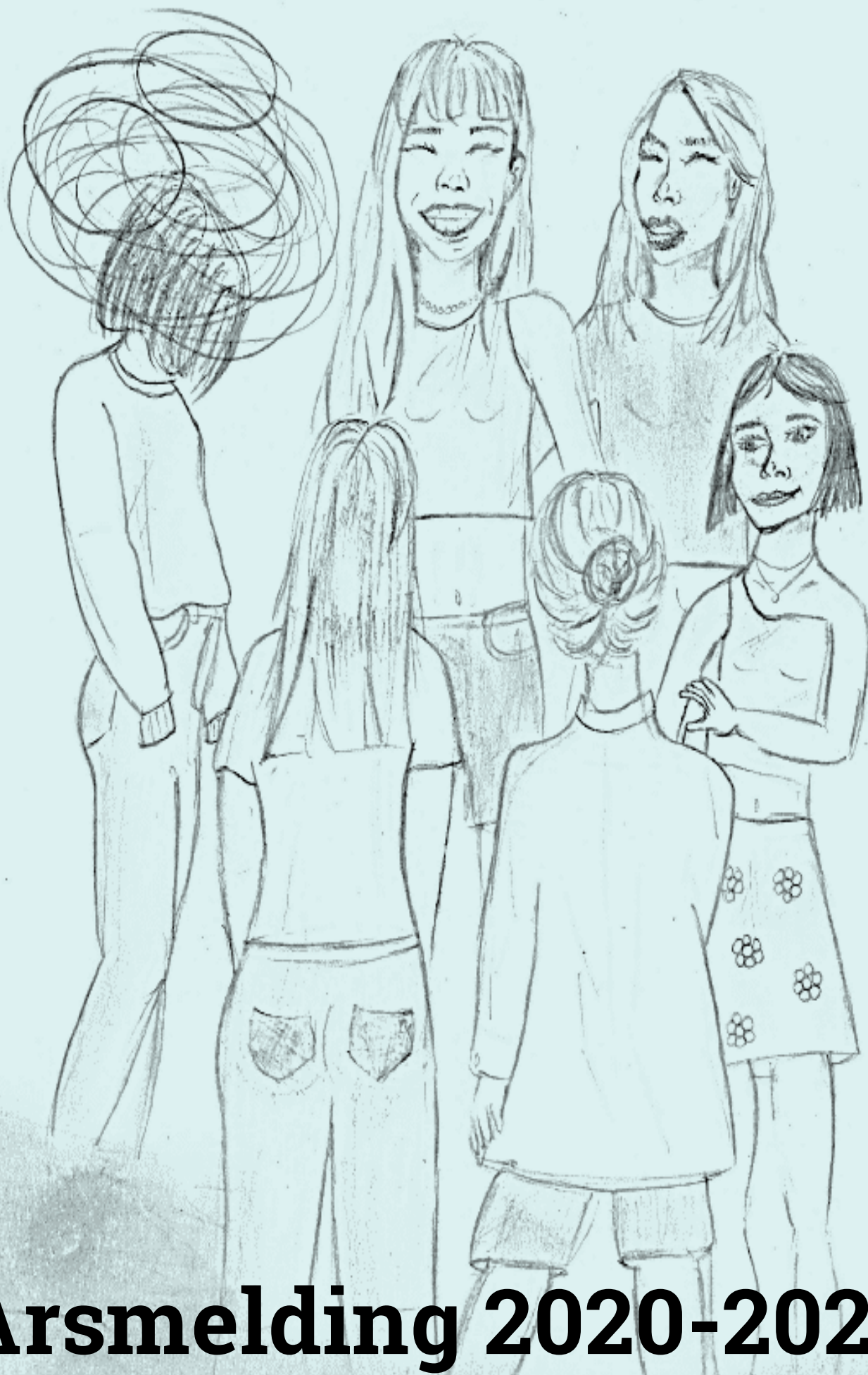
Generalsekretær

Forum for Kontroll og Tilsyn

Postboks 41 Sentrum, 0101 Oslo | E-post:fkt@fkt.no | Tlf.:41471166

| www.fkt.no | [www.twitter.com/@FKT_no](https://twitter.com/FKT_no) www.facebook.com/FKT.no/

FKT - En møteplass for kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg og deres sekretariat

Årsmelding 2020-2021

Mobbeombodet i Vestland

Innhald

Forord.....	3
Samandrag	4
Mobbeombodet i Vestland	5
Mobbeombodets arbeid i 2020-2021	6
Kvifor har ikkje barn det bra?.....	8
Kva sviktar i handteringa?	10
Kva for hjelp ønskjer tilsette?	14
Kva skal til for å lukkast med handtering? Oppmodingar	15
1) Tru på barn.....	15
2) Ekte samarbeid.....	15
3) Kjenn barn sine rettar	16
4) Forstå	17
5) Be om hjelp	17
Vegen vidare.....	18
Kjeldeliste	19

Teikninga på framsida er laga av Jenny Hop Torvund, 14 år

Forord

Dette er årsmeldinga frå mobbeombodet i Vestland til fylkestinget i Vestland. Årsmeldinga gjeld for barnehage- og skuleåret 2020-2021. Den er skriven med utgangspunkt i dei førespurnadane som har kome til mobbeombodet og det arbeidet som har vorte gjort. Vi rapporterer til fylkestinget for å vise korleis ressursar har vore nytta, men enno meir for å peike på svakheiter og sjå moglegheiter som kan vere eigna i det vidare arbeidet i fylkeskommunen og kommunane.

Når mobbeombodet mottar ein førespurnad, høyrer vi om barn som ikkje har det trygt og godt på skulen eller i barnehagen. Vi får innsyn i kva som ligg i barns opplevingar av å ikkje ha det trygt og godt og kva hjelp dei ønskjer. Dette er viktig å løfte og gjere kjent. Når eit barn ikkje har det bra, bør foreldre i dei aller fleste saker involverast. Dei har omsorgsplikt og har rett til å bli informert om saker som angår barnet. Foreldre er ein viktig del av arbeidet med trygge og gode psykososiale miljø. I år har vi valt å ha særleg fokus på foreldre i årsmeldinga.

I rolla som mobbeombod kjem vi òg i posisjon til å sjå kva som konkret fremmar og hemmar gode løysingar i skule og barnehage, og kva tilsette og støttesystem ønskjer hjelp til. Dette må vi formidle.

Vi takkar alle som har tatt kontakt med oss og dei vi har samarbeidd med dette året. Vi har lært av kvarandre, og vi utviklar oss stadig. Vi tar med oss vidare all tilbakemelding vi har fått. Vi er særlege takksame for samarbeidspartar som har utfordra oss på eige arbeid. Det har bidrege til at vi utviklar rolla vår og kvaliteten på tenesta vi leverer.

Vi ber særleg om at ansvarlege politikarar, administrasjon og tilsette i skule og barnehage løftar og bruker årsmeldinga. Les den, lytt til erfaringane frå elevar, foreldre og tilsette, og kontakt oss gjerne om du vil høyre meir!

Aina Drage og Mari-Kristine Morberg,
Mobbeombod i Vestland, 01.07.21

Samandrag

Alle barn og elevar skal ha trygge og gode psykososiale miljø. Barnehagen og skulen skal ha nulltoleranse for krenkingar som til dømes mobbing, trakassering og diskriminering, og dei har ei aktivitetsplikt når eit barn ikkje har eit trygt og godt leik- og læringsmiljø.

Mobbeombodet i Vestland er eit lågterskeltilbod for barn og unge i barnehage og grunnskule i Vestland, og for deira foreldre. Mobbeombodet skal bidra til at barn og unge får oppfylt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø.

Vårt arbeid har dreidd seg både om førebygging, handtering og oppfølging av utrygge miljø og mobbing. Vi har mottatt 201 førespurnader som gjeld barnehage- og/eller skulemiljø i Vestland. Det er flest foreldre som har tatt kontakt, men vi har òg mottatt førespurnader frå tilsette. Mobbeombodet har deltatt med innlegg og føredrag for foreldre, for tilsette og for lokalpolitikarar. I samarbeid med elev- og lærlingombodet har mobbeombodet jobba for å utvikle ei god teneste for barn og unge. Saman har vi òg hatt faste møte med politisk og administrativt nivå. Slik har både tenesta blitt tatt i vare og erfaringar fanga opp og delt med ansvarlege. Gjennom året har det òg vore eit mål å gjere mobbeombodstenesta synleg for dei vi er sett til å hjelpe.

Barns opplevingar av utrygge miljø er samansette og handlar om meir enn mobbing. Barn viser til utrygge miljø, tydelege overtramp og krenkingar som kan vere vanskelege å fange opp.

I handtering av saker er barnehagen/skulen sin evne og kompetanse avgjerande. Foreldre som tar kontakt med oss opplever at barnet deira ikkje får den hjelpa dei treng og som barnet har krav på. Det kan vere at barnet ikkje blir trudd eller opplevingane blir bagatelliserte. Nokre gongar verkar ikkje tiltak, andre tiltak forverrar situasjonen eller opplevast krenkjande. Når barn har det vanskeleg, ser vi at foreldre også blir meir sårbare. Når foreldre og skule/barnehage ikkje forstår situasjonen likt, utløyser det ofte stress for ein eller begge partar. Det kan føre til konfliktfylte situasjonar. Slike konfliktsituasjonar er noko av det tilsette ber om hjelp til.

Basert på førespurnadane i 2020-21 har mobbeombodet følgjande oppmodingar til ansvarlege i barnehage og skule:

- 1) Tru på barn. Alle tilsette må ha kompetanse og ressursar til å ta imot barn som fortel om at dei ikkje har det bra.
- 2) Samarbeid på ekte. Foreldre må bli sett på som ein likeverdig partnar og verdifull bidragsytar.
- 3) Kjenn barn sine rettar. Vaksne som jobbar med barn må ha kunnskap om barn sine rettar og korleis ein gjer ei vurdering av barnets beste.
- 4) Forstå. Alle tilsette i barnehage og skule må ha god kompetanse om grupper, gruppedynamikk, sosialt samspel og mobbing.
- 5) Be om hjelp. Gode vaksne har òg behov for hjelp, dei må vite når dei skal be om det og dei må ha naudsynt kompetanse tilgjengeleg.

Mobbeombodet i Vestland

Mobbeombodet i Vestland er eit lågterskeltilbod for barn i barnehage og grunnskule, og for deira foreldre. Mobbeombodet skal bidra til at barn og unge får oppfylt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. Det inneber at alle kan spørje ombodet om råd som gjeld barnehage- og skulemiljø. Mobbeombodet har teieplikt.

I Vestland var det i 2020 registrert 34 049 barn i barnehagar¹ og 76 867 elevar i grunnskulen².

Mari-Kristine Morberg og Aina Drage.
Foto: Vestland fylkeskommune v/Mathilde Valvatne

Mobbeombodet er uavhengig av politiske og administrative myndigheiter. Saman med elev- og lærlingombodet er vi plasserte i fylkeskommunedirektøren sin stab, i avdeling for organisasjon og økonomi. Ombodet har kontorstad ved fylkeshusa på Bergen og Leikanger.

Fylkestinget i Vestland vedtok 10.6.2020 mandat³ som mobbeombodet arbeider ut frå. Først og fremst gir vi støtte, råd og rettleiing til foreldre til enkelte barn. Vi samarbeider med foreldregrupper og tilsette i barnehage og skule, og vi bidreg med faglege innspel til barnehage- og skuleleiing og til lokalpolitikarar i kommunestyre. Vi arbeider med både førebygging, handtering og oppfølging av utrygge miljø og mobbing.

Kontaktinformasjon til Mobbeombodet i Vestland

Telefon: 57 30 03 33

E-post: mobbeombod@vlfk.no

Nettside: vlfk.no/mobbeombodet

Du kan òg helse på oss i presentasjonsfilm: <https://www.youtube.com/watch?v=eYGUelUNZkg>

¹ <https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>

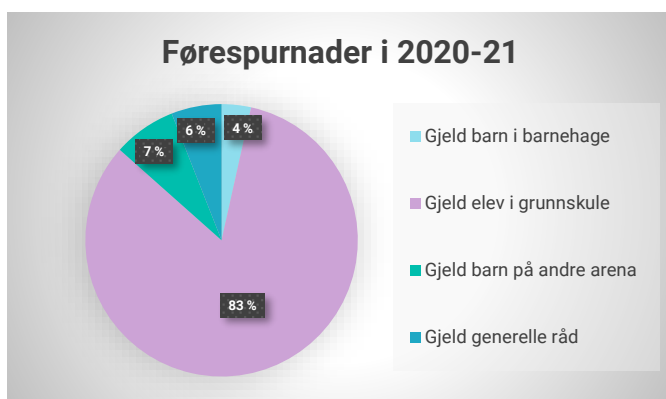
² <https://www.ssb.no/utdanning/grunnskoler/statistikk/elevar-i-grunnskolen>

³ <https://www.vestlandfylke.no/utdanning-og-karriere/hjelp-i-skulekvardagen/mobbeombodet/kva-er-og-kva-gjer-mobbeombodet/>

Mobbeombodets arbeid i 2020-2021

Førespurnadar som gjeld enkelte barn eller konkrete saker der barn er involvert.

Mobbeombodet har mottatt 201 førespurnader som gjeld barnehage- og/eller skulemiljø i Vestland. Dei fleste som har tatt kontakt er foreldre til barn som opplever utrygt barnehage- eller skulemiljø. Også tilsette i barnehage og skule har tatt kontakt, ofte for å få rettleiing eller råd i ei sak. Tabellane under syner korleis førespurnadane fordeler seg på felt, alder, kjønn og kven som har tatt kontakt med oss.

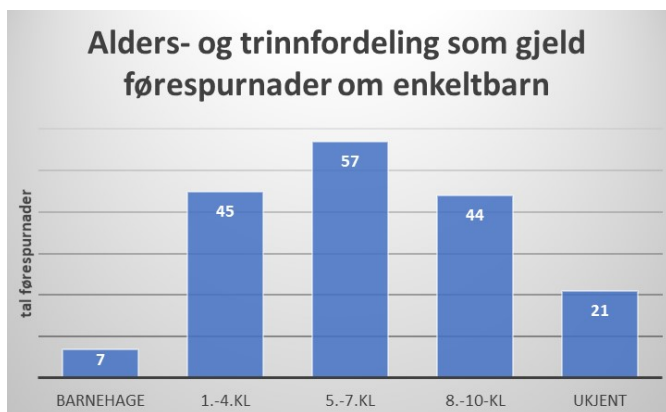

Dei fleste, og totalt 167 førespurnader, har kome frå skulefeltet.

Diagrammet syner òg at barnehage brukar tenesta, totalt 7 førespurnader.

Vi har mottatt 15 førespurnader som gjeld situasjonar utanfor barnehage og skule.

12 av førespurnadane har dreidd seg om generelle råd; tolking av lovtekst, utvikle rutinar, generelle spørsmål om aktivitetsplikt og -plan.

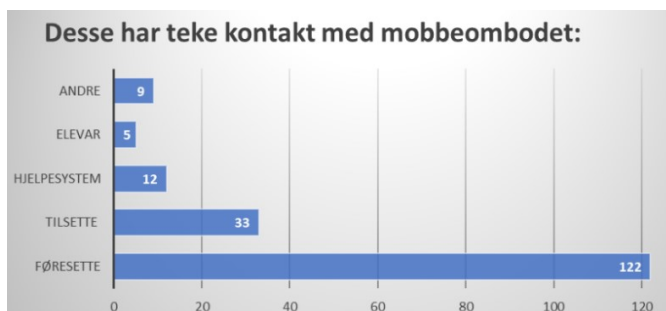

Dei fleste som tar kontakt med oss informerer om kva klassetrinn det gjeld, men ikkje alle.

Det er flest førespurnadar på mellomtrinnet.

For barnhagefeltet er det flest førespurnader som gjeld dei eldste barna.

Fordeling mellom kjønn er tilnærma likt, men også her er det ikkje alle som informerer om kjønn.

Tilsette som har kontakta oss har i hovudsak vore leiarar i barnehage/skule, men inkluderer òg lærarar i klasse og førskulelærarar i avdeling.

Med «hjelpesystem» meiner vi mellom anna PPT, skulehelseteneste og BUP.

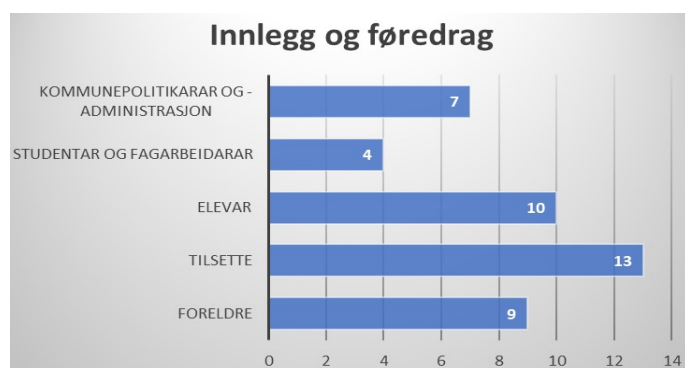
«Andre» som har tatt kontakt inkluderer FAU-representant, advokat, slekt og venner av familie.

Førespurnader frå tilsette i barnehage, skule og støtteapparat rundt barn

Gjennom året har vi òg mottatt spørsmål og førespurnader som gjeld system meir enn enkelte barn. Det har i all hovudsak vore tilsette i barnehage, skule, leing, kommuneadministrasjon og støtteapparat som har tatt kontakt. Vi har mellom anna bidratt ved å drøfta tolking av lovtekst, praktiske konsekvensar av lovtekst, rutinar for handtering av urolege/utrygge miljø og utarbeiding av heilskaplege kommunale retningslinjer.

Innlegg og føredrag som gjeld barnehage- og skulemiljø

Mobbeombodet har deltatt på foreldremøte, ofte med tema *trygge fellesskap* og *sosiale prosessar*. Vi har òg gjennomført føredrag/temaøktar med tilsette i barnehage og skule, SFO og kulturskule. Kommunar har invitert mobbeombodet til politiske møte der vi har fått fortelje om erfaringane våre. Vi har vekta kva barns opplevingar handlar om, og våre tankar om kva som hemmar og fremmar løysing i saker.

Ved invitasjon, og med omsyn til kapasitet, har mobbeombodet halde føredrag og innlegg for aktuelle og ansvarlege i barns miljø.

Å treffe elevar og foreldre har vore viktig med omsyn til å gjere mobbeombodet kjend.

Å vere synlege for dei vi er sett til å hjelpe

Evaluering av mobbeombodstenesta viste at ordninga har hatt effekt, men at den har vore lite kjent.⁴ Vi har jobba på fleire måtar for å gjere tenesta betre kjent.

- Vi har sendt e-post med informasjonsplakatar til aktuelle aktørar i kommunar, med mål om å gjere informasjonen lett tilgjengeleg for barn og foreldre. Vi ser at mange kommunar, skular, barnehagar, fylkeskommunale skular og tannklinikkar i Vestland informerer om tenesta.
- Gjennom eigen profil på Facebook⁵ og Instagram⁶ rettar vi oss mot foreldre og mot ungdom. Her har vi delt aktuell informasjon for målgruppa.
- I løpet av året har vi hatt praksisstudent frå universitetet i Bergen og masterprogrammet *Kommunikasjon og medievitskap*. I samarbeid har vi laga korte filmar, mellom anna presentasjon av mobbeombodet i Vestland.⁷
- I fysiske og digitale besøk i klasserom og foreldremøte har vi presentert oss sjølve og mobbeombodstenesta.
- Mobbeombodet har skriva debattinnlegg og stilt opp til intervju i aktuelle saker i media, totalt 19 slike innlegg/intervju fordelt på lokalaviser, regionaviser, lokalradio og TV.

⁴ https://www.udir.no/contentassets/a252bc9ffb8d43819923e1c2c164a51f/fylkesvise-_mobbeombud_nova-rapport-2020.pdf

⁵ <https://www.facebook.com/mobbeombod>

⁶ <https://www.instagram.com/ombodvestland/?hl=nb>

⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=eYGUelUNZkg>

Samarbeid med elev- og lærlingombodet i Vestland

Mobbeombodet og elev- og lærlingombodet har hatt faste møte. Vi har samarbeidd for å utvikle ei god teneste for alle barn og unge i fylket. Vi har sett på moglegheiter for konkrete samarbeidsprosjekt og har jobba med interne rutinar og retningslinjer.

Vi har hatt møte med fylkespolitikarar og fylkesadministrasjonen. Tema for møta har vore arbeidet og erfaringane til omboda.

Deltaking i nasjonalt nettverk, saman med andre fylkesvise mobbeombod og elev- og lærlingombod

Fylkesvise mobbeombod, elev- og lærlingombod og oppvekstombod har eit nasjonalt nettverk. Gjennom faste digitale samlingar og i arbeidsgrupper har vi hatt faglege drøftingar, delt erfaringar og gitt høyringssvar. Læringsmiljøsenderet i Stavanger har hatt i oppgåve å legge til rette for kompetansesamlingar for omboda. Å vere i nettverk med andre ombod har bidratt til fagleg utvikling og rolleforståing. Eit av mobbeomboda i Vestland sit i nettverkets arbeidsutval.

Kvifor har ikkje barn det bra?

«Det må vere to meter mellom alle, men det spelar inga rolle, for det er allereie fleire kilometer mellom meg og dei andre»
- jente, 12 år

Tydelege og skjulte krenkingar

Barn og unge er saman i barnehage, på skule, på skuleveg, på fritid og på nett. Barn som opplever mobbing og krenking, viser til at krenking skjer på fleire stader, i ulike situasjonar og på ulike måtar. Barn fortel både om tydelege og meir skjulte krenkingar. Førespurnadar vi får handlar ofte om verbal, relasjonell og fysisk krenking, og om urolege klassemiljø.

Barn fortel om å bli kalla ufine ting, til dømes kommentarar på utsjånad. Dei blir bedne om å flytte seg for andre. Trugslar om overgrep eller vald skjer, til dømes at personen skal bli skada. Rasistiske utsegn og kommentarar som gjeld identitet er òg ein del av opplevingane. Dette skjer både ansikt til ansikt og digitalt.

Digitale krenkingar kjem fram på ulikt vis. Barn blir utestengt frå digitale møteplassar og får ikkje merksemd frå andre. Å bli utestengt frå fellesskap, om det er fysiske eller digitale, gjer vondt. Barn får krenkande meldingar; oppmodingar om å skade seg sjølv eller ta livet sitt. Barn opplever å bli tatt og delt bilde av, det blir spreidd rykte om dei, eller dei får tilsendt bilde og meldingar av seksuell karakter. Nokre har opplevd at mobbing oppstår i etterkant av digitale hendingar der dei sjølv har gjort ugreie ting.

Barn fortel om situasjonar der eigendelar har vorte øydelagde; til dømes sykkel, klede på gangen og matpakke som blir trakka på.

Fysiske krenkingar og vald skjer. Vi høyrer om slag, biting, klyping, dytting, spark i skrittet og kvelartak. Barn blir kasta ting på, som viskelêr, snøball eller diverse ballar i gymtimen. Barn blir tissa på, seksuelt trakasserte og halde fast medan andre slår.

"Det er berre plass til 18 i denne leiken. Du kan ikkje vere med."
- 4. klassing

«Det einaste som
hjelper er å slå»

- gut, 11 år

Vi høyrer om barn som blir terga til dei sprekk, som slår tilbake, rasar og øydelegg ting. Fleire av desse opplever å bli gjort ansvarlege for det som skjer og blir tildelt skuld for situasjonen.

Det handlar òg om klassemiljø som har vore uroleg over tid. Ofte ser vi at utrygge klassemiljø har kjenneteikn som ugrei språkbruk, ustabile klassefelleskap og klikk-danning. I slike miljø kan alliansar i stor grad definere rollar og innan- og utanforskap.

Mange som tar kontakt med oss har levd i utrygge miljø tidlegare. Mange fortel at dei har blitt utsett for krenking og mobbing over lang tid, at det starta i barnehagen eller at dei har hatt aktivitetsplan eit år eller to tilbake i tid. Føresurnadar vi har mottatt i år syner at mobbing har starta opp att i same miljø, der ein tidlegare har klart å stoppe det. Vi ser òg at krenkingar kan starte opp att etter strukturelle/organisatoriske endringar; til dømes ved skifte av gruppe (base/trinnorganisert skule), skifte av lærar eller ved overgang til ny skule (ungdomsskule eller byte av skule på grunn av mobbing).

Krenka av vaksne

Når barn og unge opplever mobbing eller krenking frå vaksne, har det ofte handla om situasjonar der 1) vaksne krenker barn, 2) vaksne blir opplevd som ein utrygg faktor eller 3) barnet manglar ein trygg vaksenrelasjon i barnehagen eller ved skulen.

Barn som opplever krenking frå vaksne, fortel om tydelege overtramp og meir skjulte eller udefinierbare. Vi har høyrte om barn som har opplevd å få straff; kjeft i samla klasse, utestengt frå time ved at døra blir låst, innestengt i kott, klype i armen og bli tatt kvelartak på. Barn som har opplevd slike hendingar, fortel at dei blir redde for den vaksne og at frykta sit i kroppen i lang tid etterpå. Barn som observerer at andre barn blir utsette for slike krenkingar vil òg ofte oppleve den vaksne som utrygg.

Når relasjonen mellom barn og tilsett er skjør, vil samhandling mellom dei opplevast annleis enn når relasjonen er trygg og god (Flygare & Nordahl 2016). Vi ser at det her ligg ein risiko for at den tilsette seier og gjer, sjølv med dei beste intensjonar, kan bli opplevd krenkande. Vi høyrer òg om barn som ikkje kjenner seg likt av vaksne.

Symptom

Barn som blir utsette for krenking og mobbing får sår. Mange ønskjer ikkje å vere i barnehagen eller på skulen, og gir tydeleg uttrykk for det. Samstundes ser vi at dei fleste av desse barna likevel møter opp. Vi høyrer om barn som utviklar eigne strategiar for å unngå situasjonar; gøymsle seg, rømme frå skulen eller finne vikarierende argument for å sleppe å vere saman med andre i klassen.

Barn blir prega av utryggheit, krenking og mobbing. Ofte høyrer vi om endra åtferd og auka grad av frykt. Mange blir redde for å vere aleine, for å gå til skulen, vere på skulen, sove aleine og redde for ikkje å bli truidd på. Barn blir nedstemte, deprimerte og ukonsentrerte. Vi ser òg auka trong til kontroll; at dagar må vere føreseielege og situasjonar kontrollerbare.

Nokre barn utagerer og angrip andre når dei sjølv er utrygge, medan andre vert stille og passive. Nokre skadar seg sjølv. Auka fråvær er vanleg. Nokre barn blir sjukemelde av legen sin. Fleire av barna og ungdommane som har stått i utanforskap, krenking, mobbing og utrygge miljø over tid, uttrykker òg ønske om ikkje å leve lenger.

"Det er ikkje noko
vits i at eg lever"

- gut, 15 år

Kva sviktar i handteringa?

Når mobbeombodet blir kontakta er det som regel fordi barn ikkje har det bra og i tillegg har noko svikta i handteringa av saka. Vi får tilgang til informasjon om kva som har gått gale. I skuleåret 2020-21 er det i stor grad dei same problemstillingane i handteringa som tidlegare. Vi meiner det er viktig å trekke desse fram og vise korleis dei påverkar ei sak. Problemstillingane som oftast går igjen er

- bagatellisering
- skulen/barnehagen tar ikkje (synleg) tak i saka
- manglande kommunikasjon og samarbeid
- krenkande kommunikasjon/sakshandsaming
- tiltak blir ikkje sett i verk, opplevast ikkje som treffsikre eller gjer vondt verre
- enkeltbarn blir gjort ansvarlege

Når ein familie opplever alt dette i ei og same sak, opplevast det som svært krevjande. Når handtering feilar tidleg i prosessen pregar det ofte saka vidare. Det krev tid og energi å rette og bygge opp att tillit. For å prøve å vise problemstillingane som går att, og kva som påverkar prosessen, har vi laga ein fiktivt case som vi no presenterer.

Sofie – ein case om handtering av skulemiljøsak

«Sofie» er 12 år. Ho har lenge hatt det vanskeleg sosialt. Det har vore mykje uro i klassen dei siste åra. Sofie har fortalt kontaktlæraren sin om konflikter og ugreie ting som skjer i friminutta. Foreldra hennar har ved fleire høve sendt mail og tatt opp på utviklingssamtale at dei er litt urolege for konfliktane og krenkingane som Sofie fortel om.

Læraren seier at Sofie har vener både i klassen og i parallellklassen og han trur ho for det meste har det bra. Det å bli utestengt er noko alle jentene i klassen opplever i blant, men han seier han skal snakke med dei involverte. Ting blir betre nokre veker, men så er det tilbake til slik det var tidlegare.

Før førre utviklingssamtale var det nokre episodar der Sofie blei kalla stygge ting på Tik Tok, så no har foreldra samla mot nok til å be skulen gjere noko. «Vi kan ikkje sjå krenkingar. Meiner de at det er mobbing? Kan de vente litt med å melde 9A-sak?» Kontaktlæraren til Sofie tenkjer at dette er ei problemstilling han har god oversikt over, og ikkje noko han bør bry rektor med.

Vi ser at:

- Barn og foreldre har meldt frå ved fleire høve, ofte over år, utan å oppleve varig endring.
- Vaksne får ikkje med seg og klarer ikkje å sjå det barna fortel om.
- Skule/barnehage og barn/foreldre har ulik forståing av det som går føre seg.
- I meir enn 1/3 av sakene har ikkje barnet fått aktivitetsplan som skildrar kva tiltak skulen/barnehagen skal gjere for å betre situasjonen for barnet.⁷

«Kanskje de kan vente litt med å melde 9A-sak?»
- kontaktlærar

⁷ Dette gjeld nok langt fleire enn det som kjem fram i våre samtalar.

- Ein del tilsette uttrykker at det må handle om mobbing for at aktivitetsplikta skal gjelde.⁸ Skule og barnehage har plikt til å sikre at barn har eit trygt og godt psykososialt miljø etter opplæringslova og barnehagelova. Elevar har òg ein individuell rett på eit trygt og godt miljø. Usikkerheit om lovverk fører til gjentatte lovbrøt.

Krevjande kommunikasjon

Foreldra til Sofie meiner at dei får lite informasjon frå skulen. Ut på hausten i 6. klasse sender dei ei melding til rektor kor dei viser til kapittel 9A i opplæringslova. Dei blir kalla inn til møte på skulen veka etter. I e-posten er det ingen informasjon om kor på skulen møte skal vere, agenda for møte, kor lang tid som er sett av eller kven som skal delta. Foreldra kvir seg allereie. Det å ikkje vite kva som skal gå føre seg, er eit stressmoment.

Kontaktlærar og avdelingsleiar deltar på møtet. Sofie er ikkje invitert. Foreldra fortel nok ein gong om dei viktigaste hendingane og historikken sidan 3. klasse. Avdelingsleiar fortel at dei har følgd med den siste veka, og at dei ikkje kan sjå at Sofie er utrygg. Dei har snakka med Sofie og nokre av elevane i klassen som det har vore episodar med. «Dei fortel ulike versjonar av det som går føre seg, så her er det fleire historier», fortel læraren. Avdelingsleiar meiner Sofie ikkje har bruk for aktivitetsplan, men at dei skal fortsette å følgje med. Kontaktlærar fortel òg at dei etter jul skal starte med jentegrupper på trinnet. «Det vil vere bra for alle. Vi jobbar jo med sosial kompetanse heile tida», seier dei, og legg til at dei kan sjå på moglegheita for å lage friminuttsgrupper.

«Vi ser at ho har vener, så ho treng ikkje noko aktivitetsplan»

- skuleleiar

Etter møtet ventar foreldra på referat, men får ikkje noko tilsendt. Dei er usikre på kva skulen og dei sjølve skal gjere vidare.

Vi høyrer at:

- Barnet si stemme manglar ofte i møte og i saker som gjeld dei sjølve.
- Foreldre må etterspørje informasjon og etterlyse framdrift. Dei kjenner seg som ei byrde for skulen/barnehagen.⁹
- Foreldre får lite informasjon om korleis skulen/barnehagen har gjort undersøkingar. Då er vanskeleg å vere trygg på at det er undersøkt godt nok.
- Uryddig forvaltningsskikk går igjen; å ikkje få skriftleg innkalling med tilstrekkeleg informasjon til møte, manglande referat frå møte, at ein ikkje får høve til godkjenne referat, osv.

⁸ § 9 A-4: «Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg. Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle. Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka. Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid. Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak». I planen skal det stå a) kva problem tiltaka skal løyse, b) kva tiltak skolen har planlagt, c) når tiltaka skal gjennomførast, d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka, e) når tiltaka skal evaluerast. Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.» Skulen skal klare å fange det opp når ein elev fortel at han/ho ikkje har det trygt og godt og det skal vere låg terskel for å varsle rektor.

⁹ Det er særleg mange som har kjent på det det siste året, - dei veit at skulen og barnehagen har det ekstra krevjande med korona og smittevern.

Samarbeid

Det kjennast som om skulen ikkje tar opplevingane til Sofie på alvor. Samstundes er ikkje foreldra på skulen og kan sjå kva som faktisk skjer mellom jentene. Foreldra har alltid hatt eit godt samarbeid med kontaktlærar og dei liker han godt. Dei vil ikkje kritisere jobben han gjer, det er tydeleg at han bryr seg om Sofie. I tillegg er dei urolege for at ei klage ikkje vil hjelpe situasjonen til Sofie. Kanskje blir det verre?

«Men korleis kan eg slutte å melde frå om alt barnet mitt fortel meg om, når dei gir uttrykk for at dei ikkje ser det?»

- mor

Foreldra forsøker å støtte og oppmuntre Sofie. Dei legg vekt på positive opplevingar, men synst det er vanskeleg å finne riktig balanse mellom å trekke fram det gode som skjer på skulen, utan å sjølv bagatellisere det Sofie fortel. Sofie har ved fleire høve sagt at det ikkje er noko hjelp i å fortelje til dei vaksne på skulen, for dei seier berre at ho må vere meir frampå og hoppe inn i samtalen.

Vi ser at:

- Foreldre er avhengige av eit godt samarbeid med skulen og dei fleste kvir seg for å vere «den krevjande forelderen», «den som alltid masar», «den som aldri blir nøgd».
- Foreldre er i ein sårbar situasjon, saman med barnet sitt. Nokre blir sjukemelde.
- Foreldre kjenner seg pressa til å sjølv ta ansvar og styring når dei opplever at skulen/barnehagen ikkje gjer det. Det er ikkje alltid til barnas beste.
- Barn som opplever at dei ikkje blir lytta til eller at det ikkje har noko effekt å fortelje (sjølv om den vaksne er empatisk og lyttande), vil ofte slutte å fortelje.

Sakshandsaming og tillit

Tida går. Det kjem stadig små kommentarar og der er treff som Sofie ikkje blir invitert til. Etter jul skal dei i gang med «jentegruppe». Sofie gruar seg og lurar på kva dei skal snakke om.

Det blir vanskelegare for Sofie å gå på skulen. Mor¹⁰ oppdaterer læraren med jamne mellomrom. Dei gongene ho får svar på e-postane, får ho vondt i magen. Det er ikkje alltid ho orkar å lese svaret med ein gong. Ho er usikker på kva læraren meiner med det han skriv.

«Guten min får i oppgåve å gå frå situasjonen, seie og gjere sånn eller slik. Men han er 7 år! Han skal ikkje måtte ha eit arsenal av verktøy for å verne seg!»

- far til 2. klassing

Foreldra er uroa for skulen sine rutinar og kompetanse. «Anten vil dei ikkje sjå, eller så kan dei ikkje sjå...» Begge deler er urovekkande, meiner dei. Tilliten til skulen brytast ned. Foreldra vil ikkje melde saka til Statsforvaltaren. Dei fryktar det vil ta tid og energi bort frå å hjelpe Sofie og at samarbeidet med skulen skal bli verre.

Dei tar kontakt med rektor på ny. Denne gongen står mobbeombodet i kopi på e-posten. Rektor set i gong undersøkingar etter opplæringslova § 9A-4. PPT i kommunen blir kopla på - dei observerer eit hierarki i klassen. Sofie

ser ut til å vere nedst på rangstigen.

¹⁰ Ombodet blir kontakta av både fedrar og mødrer, men mødrer er i stort fleirtal (83% av foreldre som tar kontakt).

Vi erfarer at:

- Det som blir sagt, ord og formuleringar skulen/barnehagen vel å bruke har svært mykje å seie. Orda blir tolka i lys av eigne opplevingar av situasjonen, i lys av relasjonen til tilsette og i lys av tidlegare erfaringar med barnehagen/skulen. «Kva meiner dei med det? Kva betyr dette?» Foreldre treng å vere trygge på kva barnehagen/skulen tenkjer og kjenne at dei vil barnet deira vel.
- Når kommunikasjon og samarbeid i seg sjølve krev energi frå foreldra blir det ofte ei tilleggsbelastning og tilleggskonflikt til sjølve saka. Det er ikkje til det beste for barnet.
- Når tilliten er tynnslite krev det god og tett oppfølging for å bygge den opp att.

Tiltak

Etter undersøkingane utarbeidar skulen ein aktivitetsplan. Sofie og foreldra får uttale seg om tiltaka i planen. Dei er litt usikre. «Nokre tiltak ser ut til å vere gode, men vi er ikkje pedagogar, så vi veit eigentleg ikkje....». Det er ikkje sett opp noko dato for evaluering av tiltaka, men når foreldra ber om dette, blir dei kalla inn til møte. Sofie er med på deler av møtet. Ho seier at det går litt betre.

Nokre av tiltaka ser ut til å ha effekt. Det er mykje fokus på samarbeid og venskap i klassen og vaksne jobbar med å forbetre relasjonane til og mellom elevane. Sofie har tilbod om å snakke med helsesjukepleiar kvar veke. Det likar ho, det er fint å ha ein vaksen som lyttar, men det er òg ubehageleg når ho går ut av klassen og alle dei andre ser på og spør kva ho skal.

Nokre tiltak gjer vondt verre. Tiltaket med friminuttvener fungerer av og til. Det kjem an på kven ho er på gruppe med. Førre veke sa to av dei: «Vi vil ikkje at du skal vere saman med oss». «Men eg må jo det», svara Sofie. «Då får du i alle fall vere stille». Andre gongar blir Sofie gjort ansvarleg. Som på fotballbana; då Sofie prøvde å ta ballen som stadig gjekk forbi ho vart ho skulda for å øydelegge og kunne difor gå å hengje seg. Sofie gjekk vekk og ein lærar kom bort;. «Kvifor er du ikkje med å spele? Ser du ikkje at heile klassen er med? Du kan ikkje berre velje vekk felles aktivitetar, då blir du aldri inkludert».

Nokre av tiltaka blir justert etter tilbakemelding frå foreldra. Dei fryktar Sofie begynner å bli lei av møter og «mas» og at ho ikkje lenger seier korleis ho har det. Heime gret ho mykje, har vondt i hovudet og ho vil verken på skulen eller på fritidsaktivitetar.

Barn og foreldre fortel:

- Dei får ikkje bidra i arbeidet med tiltak.¹¹
- Aktivitetsplanar har lite konkrete tiltak. Planar kan vere utydelege på kven som er ansvarlege, på tidsperiode for tiltak og på dato for evaluering.
- Tiltak ikkje blir gjennomførte, har ikkje effekt eller gjer vondt verre.
- Det vert sett inn tiltak der dei sjølve er ansvarlege for å forbetre situasjonen.
- Dei opplever ei forventning om at barnet heile tida skal halde vaksne underretta om korleis det går, meir enn at vaksne sjølv tar dette ansvaret og hentar inn informasjon.
- Vaksne grip ikkje inn i krenkingar.
- Dei saknar informasjon om kva tiltak som blir sett inn mot andre involverte barn.¹²

«Kvifor skal vår dotter snakke med helsesjukepleiar kvar veke? Det er ikkje det som skal til for at ho får det betre på skulen!»

-far

¹¹ Barn og foreldre skal aldri ha ansvaret for å finne tiltak. Det er heller ikkje slik at barn/foreldre kan «bestille» eller krevje tiltak, det skal ligge ei fagleg og pedagogisk vurdering til grunn for tiltaka.

¹² Skule og barnehage har teieplikt om tiltak for andre barn. Likevel kan dei dele noko informasjon. Til dømes kan ein vise til skulen sine rutinar for handtering av krenkingar – at dei «alltid i alle saker følgjer opp slik». Ansvarlege kan be om samtykke til å

Skulen klarar i løpet av våren i 6. klasse å stoppe krenkingane som går føre seg ved å kople foreldre i klassen tett på. Dei jobbar framleis aktivt med å bygge opp att relasjonar, både i klassen og på tvers av klassane. Sofie fortel at det går mykje betre og skulen lukker saka før sommaren. Sofie og foreldra tenkjer at det er godt å starte 7. klasse med å leggje bak seg alt som har vore.

Det er mange som kjennar det slik som Sofie og foreldra hennar. Det har vi stor forståing for og ser at gode endringar kan vare ved. Likevel vil vi understreke at det er viktig å følgje opp i lang tid etter at eit barn igjen har det trygt og godt.¹³

Kva med barnehage?

Historia om Sofie har gått føre seg over nokre år på barneskulen. Mange av dei som tar kontakt med oss fortel at det går føre seg over år, at det har eskalert frå tid til anna og at det heile starta i barnehagen.

Førespurnadar om barnehage handlar i stor grad om det same som i grunnskulen, men i tillegg spør ein ofte om korleis og til kven ein skal løfte saka. Frå januar 2020 har barnehagen fått eit nytt kapittel i barnehagelova; kapittel 8. Dette liknar mykje på kapittel 9A i opplæringslova for skulen og her finn ein tydeleg kva pliktar barnehagen har når barn ikkje har eit trygt og godt psykososialt miljø.

Vi håpar og trur det nye kapittel 8 vil føre til meir merksemd og kunnskap om barn sine rettar i og blant barnehagar, barnehageeigarar, støttesystem og foreldre. Med meir systematisk arbeid, vil vi kunne plukke opp fleire saker og hindre at dei følgjer barna inn i skulen.

Kva for hjelp ønskjer tilsette?

Omboda blir i hovudsak kontakta av foreldre, men det er og ein del tilsette som tar kontakt. Over 40 av førespurnadane kjem frå tilsette i barnehagar, skular og hjelpesystem.¹⁴ Gjennom desse førespurnadane kan ombodet fange opp kva tilsette har behov for eller ønskjer rettleiing om.

Tilsette fortel og spør om mykje det same som foreldre. Dei ønskjer barna og elevane sitt beste og har spørsmål om korleis ein skal forstå aktivitetsplikta og korleis ein skal og kan gå fram til det beste for barna. Det handlar ofte om kva som kan vere eigna tiltak i ei sak, innspel til tiltak som barn/foreldre ønskjer, utforming av aktivitetsplan og/eller når ein kan avslutte ei sak. Tilsette løftar òg ulik problemforståing og utfordringar i samarbeid med foreldre og mellom foreldre.

I år har fleire stilt spørsmål om samtale som tiltak. Tilsette på skulane og i hjelpesystemet spør om samtalegruppe, til dømes «jentegruppe», kan vere eit godt tiltak. Finst det eigne opplegg? Har skulen tilstrekkeleg kompetanse for å gjennomføre? Kva må ein passe på?

dele informasjon med andre foreldre. Det er òg mogleg å utarbeide aktivitetsplanar på gruppenivå, kor ein har tiltak som blir satt inn i heile klassen eller gruppa.

¹³ Sjå også Bruvik et al, 2017

¹⁴ Med hjelpesystem meiner vi helsesjukepleiar, PPT, BUP, osb.

Nokre tilsette har spørsmål om førebygging og foreldresamarbeid generelt. Både tilsette og FAU-representantar i barnehage og skule etterspør førebyggjande verktøy og ressursar ein kan nytte i foreldremøte.

I tillegg har fleire tilsette spørsmål om korleis ein kan jobbe med klassemiljø/grupper. Nokre spør om ombodet kan bidra i kartlegging, i arbeid med aktivitetsplikta eller i arbeid på gruppenivå.

Kva skal til for å lukkast med handtering? - oppmodingar frå mobbeombodet

Saka om Sofie er fiktiv, men er basert på mange av førespurnadane våre, og det vi høyrar at barn og foreldre opplever.

Vi ser at det er skilnad på korleis barnehagar og skular handterer saker som gjeld barnehage- og skulemiljø; nokre er trygge og nokre meir usikre. Frå vår ståstad kan vi i noko grad sjå kva som skal til for å praktisere god handtering. Basert på erfaringane våre gjennom året som har gått, rettar vi følgjande fem oppmodingar til ansvarlege i barnehage og skule:

1) Tru på barn

Alle tilsette må ha kompetanse og ressursar til å ta imot barn som fortel at dei ikkje har det bra. Dette inneber å kunne møte barnet og foreldre sine behov – her og no, òg på sikt. Å trygge barnets foreldre, bidrar til trygg og god handtering frå alle partar. Det er til barnets beste.

Å tru på barn og ta i mot barnet si oppleving er særleg viktig i situasjonar der den tilsette les situasjonen barnet står i på ein annan måte enn barnet sjølv.

Som eigar eller leiar av barnehage og skule, må ein sikre at tilsette, som individ og som gruppe, er trygge på korleis dei møter uro og uro-meldingar. Barnehage- og skuleeigar må òg sikre at leiarar/styrarar er trygge, har oversikt og har naudsynnte ressursar for å dekke dei tilsette sine behov.

2) Ekte samarbeid

Foreldre må bli sett på som ein likeverdig partner og verdifull bidragsytar. Foreldresamarbeid må vere ein integrert del av barnehagen/skulen sin aktivitet.

Leiinga må sørge for at alle tilsette er klar over kva han/ho skal gjere for å fremme eit godt samarbeid med alle foreldre. Vidare må leiinga sørge for at ein har strategiar når samarbeidet blir vanskeleg.

Vi har vist at det er fleire problemstillingar som går igjen i handtering av saker. Både tilsette og foreldre fortel om ulik oppfatningar av det som går føre seg. **Det er lettare å komme vidare med saka**

om ein forstår ho likt, men det er ikkje ei føresetnad. Ein kan likevel bli samde om kva barnet treng for at det skal bli betre (Onsøien og Drugli, 2010).

«Samarbeidet mellom heim og skule må bære preg av felles mål, gjensidig forpliktelse og medvirkning». Skulen skal i følgje opplæringslova legge til rette for at foreldre har høve til medbestemming og påverknad på elevane si opplæring. Foreldresamarbeid syner at det er delt ansvar mellom heim og skule og viser likeverd og gjensidigheit mellom partane. Når samarbeidet fungerer optimalt, blir foreldra sett på som en engasjert og gjensidig partnar (Drugli & Nordahl, 2016).

Foreldresamarbeid må vere ein integrert del av barnehagen/skulen sin aktivitet. Det krev høg grad av forplikting frå alle.

Mobbeombodet fremmar, som Lund (2020), eit responsivt foreldresamarbeid. Det inneber

- å vere lydhøyr ovanfor foreldre
- stille spørsmål til foreldre, med mål om å forbetre skulen for elevane
- at skulen gjer noko med det foreldra fortel

Responsivt foreldresamarbeid gir familien moglegheit for handling. Foreldre blir sett som verdifulle bidragsytarar til forbetring av praksis og tilsette ser på kritikk og uro som høve for læring.

3) Kjenn barn sine rettar

Vaksne som jobbar med barn må ha kunnskap om barn sine rettar og korleis gjere vurdering av barnets beste. Vaksne må vidare gjennomføre pliktene sine etter lovverket ovanfor barn.

Tilsette i barnehage og skule må særleg ha inngåande kompetanse om aktivitetsplikta, med delplikter, etter barnehagelova og opplæringslova. Det gjeld både kva lova betyr, men og kjennskap til eigne lokale retningslinjer.

Tilsette i barnehage og skule må utøve god forvaltningsskikk, - det vil seie å svare på e-post og førespurnadar, gi god informasjon og rettleiing.

Barn i Noreg har sterke rettar i barnehagelova¹⁵, opplæringslova¹⁶, grunnlova¹⁷ og barnekonvensjonen¹⁸. Barneombodet si ekspertgruppe anbefaler i sin siste rapport at studentar i utdanningar retta mot barn må få opplæring om barnekonvensjonen og kva konvensjonen inneber for deira arbeid.¹⁹ Vi støttar dette fullt ut.

Både barn og foreldre har rett til å medverke og rett til å bli høyrte i saker om psykososialt miljø.²⁰ I trygge omgjevnader er det lettast for barn og unge å ytre seg om kva dei sjølv treng, kva som gjer godt og når dei kjenner dei trivst og har det trygt.

¹⁵ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64?q=barnehagelova#KAPITTEL_8

¹⁶ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=oppl%C3%A6ringslova#KAPITTEL_11

¹⁷ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17-nn/KAPITTEL_5#KAPITTEL_5

¹⁸ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/barnekonvensjonen-nynorsk/id87589/>

¹⁹ Barneombodet si ekspertgruppe anbefaler i sin siste rapport, «Ungdom om medvirkning og barnerettighetsvurderinger» (2021) at vaksne må få informasjon og opplæring om barnekonvensjonen, og korleis ein gjer ei vurdering av barnerettar. <https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/Barnerettighetsvurderinger-og-medvirkning.pdf>

²⁰ Særleg i barnekonvensjonen (art 3 og 12), i grunnlova (§ 104), i opplæringslova (§ 9A-4), i barnehagelova (§ 3) og i forvaltningslova (§ 17).

Tiltak er skulen eller barnehagen sine grep, handlingar eller endring av praksis, som direkte kan forbetre barnet sin oppleving av det psykososiale miljøet. Tiltaka må vere konkrete. Tilsette må vite kvifor dei nyttar det eine eller det andre tiltaket og dei må vere medvitne kva ein vil oppnå med det. Det gjeld òg samtale som tiltak. Mobbeombodet avviser ikkje at samtale kan vere eit godt tiltak, men ein må vite kvifor ein har samtal og kva ein vil oppnå med samtalen. Skal ein bygge opp att tillit? Skal ein bli betre kjent med barnet? Skal barnet ha eit trygt rom for å fortelje om kva som skjer?

Risikovurdering av tiltaka er òg viktig, - kan tiltaket slå galt ut? Korleis? Kva gjer ein då?

Ein må halde fram arbeidet lengre enn ein trur for å sørgje for at sakene ikkje «blussar opp att» etter ei tid. Skulen/barnehagen må følgje særskilt med, ha nokre ekstra sjekkpunkt og ein plan for korleis ein følgjar opp etter at saka er avslutta.

4) Forstå

Alle tilsette i barnehage og skule må ha god kompetanse om grupper, gruppedynamikk, sosialt samspel og felles forståing av kva krenking og mobbing er.

Den vaksne må ha kompetanse og i tillegg anerkjenne at dei ikkje veit alt ein situasjon, og at involverte kan ha svært ulike opplevingar. Avgjerande faktorar for å lukkast med handtering av miljøsaker, er at den som handterer saka er trygg i arbeidet sitt, veit kva lovverket krev, og kva som vert forventa i møte med barn og foreldre. I tillegg må tilsette ha kapasitet til å handtere. Dette må barnehage- og skuleeigar ta ansvar for.

5) Be om hjelp

Tilsette må vite når dei kan og bør be om hjelp. Dei må òg ha naudsynt kompetanse tilgjengeleg når dei har behov for hjelp.

Spisskompetanse, til dømes gjennom skuleteam eller kommunale innsatsteam, kan vere eit døme på ein måte å løyse behovet for fagleg hjelp og støtte.

Vår erfaring er at leiarar og andre tilsette ute i barnehagar og skular er usikre på tolking av lovverk og praktiske konsekvensar av lovverk, og ønskjer støtte i arbeid med psykososialt miljø. Vi ser at mellom anna undersøking er ei delplikt som kan vere krevjande.

Når saker som gjeld psykososialt miljø har vorte handterte tenkjer vi òg det kan det vere nyttig å møtast for oppsummering og debrief; tankar om sjølve hendingane og korleis saka utvikla seg, men òg korleis prosessen var for tilsette – fekk den enkelte nok støtte og dekt sine behov undervegs? Gjennom ein slik prosess kan ein bli tryggare på både andre sine og eigne behov, og dermed stå stødigare ved neste møte med uro-melding eller utrygt miljø.

Vegen vidare

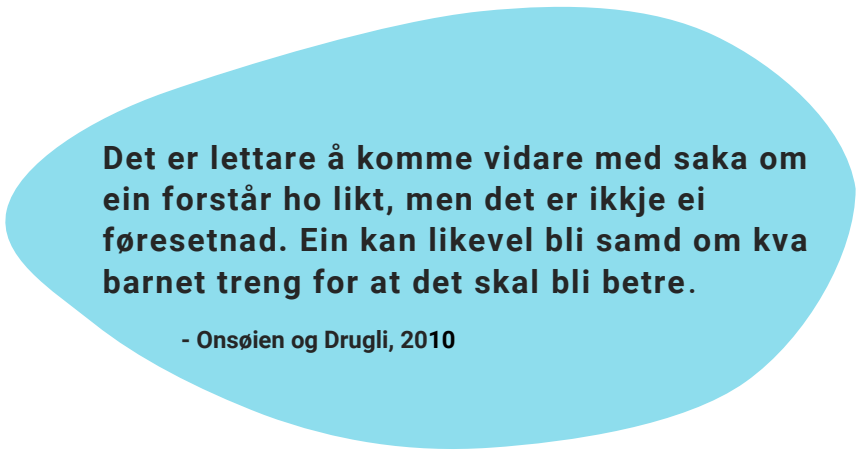
Mobbeombodet held fram arbeid for at barn og elevar skal få tatt i vare rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. Vi skal også i komande år vere eit lågterskeltilbod for barn, elevar og deira foreldre. Førespurnader som gjeld utrygge barnehage- og skulemiljø har høg prioritet, og vi ser stor nytte i å gi støtte til barn og foreldre i slike situasjonar.

Vi vil fortsetje arbeid med å gjere ombodstenesta kjend i Vestland. Det gjer vi både gjennom ulike oppdrag for foreldre og tilsette i barnehage og skule, og gjennom digitale treffpunkt som informasjon på nett, aktuelle innlegg i sosiale medium og webinar.

Mobbeombodet ser nytte i å støtte ansvarlege i arbeid med både førebygging og handtering av utrygge miljø og mobbing. Det vil vi halde fram med. Og vi vil vere pådrivarar for at kommunane etablerer eigna ressursar for sine tilsette i barnehage og skule. Å lukkast med handtering gir fleire gevinstar ut over det at barn får det trygt og godt att. Mellom anna ser vi at foreldre sin tillit til barnehagen og skulen aukar, og at leiing og tilsette vert tryggare i arbeid med handtering.

Å støtte barn, foreldre og tilsette i arbeid med å skape trygge miljø for alle, tenkjer vi er ein viktig del av ansvaret til kommunane.

Saman for trygge og gode barnehage- og skulemiljø!

Det er lettare å komme vidare med saka om ein forstår ho likt, men det er ikkje ei føresetnad. Ein kan likevel bli samd om kva barnet treng for at det skal bli betre.

- Onsøien og Drugli, 2010

Kjeldeliste

Barneombudet (2021), «Ungdom om medvirkning og barnerettighetsvurderinger», <https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/Barnerettighetsvurderinger-og-medvirkning.pdf>

Breivik, K., Bru, E., Hancock, C., Idsøe, E. C., Idsøe, T., & Solberg, M. E. (2017). *Å bli utsatt for mobbing. En kunnskapsoppsummering om konsekvenser og tiltak*. Henta 01.12.2020 frå <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/a-bli-utsatt-for-mobbing--en-kunnskapsoppsummering-om-konsekvenser-og-tiltak/>

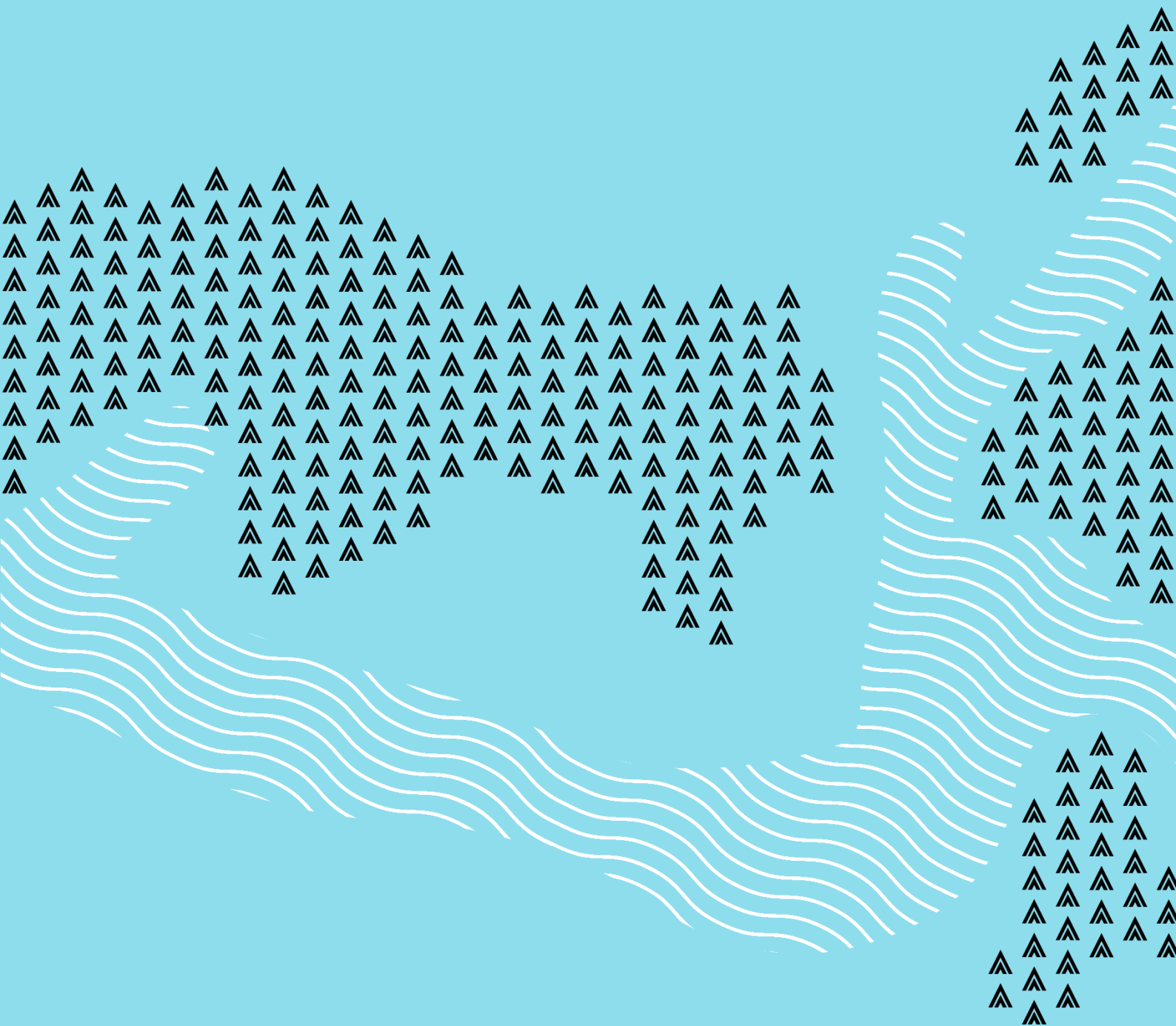
Drugli, Flygare og Nordahl (2016), *Relasjoner mellom elever*, <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/sosial-laring-gjennom-arbeid-med-fag/relasjoner-mellom-elever/larerelev-relasjonen-og-elevelev-relasjoner/>

Drugli, M.B. & Onsøien, R. (2010) *Vanskelige foreldresamtaler – gode dialoger*. Cappelen Akademisk Forlag.

Drugli, M.B. & Nordahl, T. (2016). *Samarbeidet mellom skole og hjem*, Utdanningsdirektoratet. Henta 01.12.20 frå: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/samarbeid-mellom-hjem-og-skole/samarbeidet-mellom-hjem-og-skole/>

Lund, G. E. (2020). Responsivt forældresamarbejde i skolen. *Tema: Forældresamarbejde – en udfordring for læreruddannelsen og et vilkår for skolen. Studier i Læreruddannelse og Profession*. 5(1) (s. 52-72). Henta 01.12.2020, frå <https://tidsskrift.dk/SLP/issue/view/8790/1160?fbclid=IwAR0X-VZabvXReLGLC0Bu4oMpH7qUSSowZ3Fzq9513Dlq0MppEsFwctwYxtc>

Seland et al (2020), *Evaluering av ordning med fylkesvise mobbeombud for barnehage og grunnskole*, NOVA-rapport, https://www.udir.no/contentassets/a252bc9ffb8d43819923e1c2c164a51f/fylkesvise-_mobbeombud_nova-rapport-2020.pdf

NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2022

[Tilbake til kursoversikten](#)

Nøkkelinfo

Fra/til	2.2–3.2
Påmeldingsfrist	16.12
Pris	Kr 7 200 eks. mva. med overnatting (ikke-medl.: kr 7 600 eks. mva.) Kr 5 390 eks. mva. uten overnatting (ikke-medl.: kr 5 790 eks. mva.) Kr 1 079 eks. mva. for overnatting m/frokost fra 1. til 2. februar 2022
Sted	The Qube - Clarion Hotel & Congress Oslo Airport, Gardermoen
Varighet	2.2.: 10.00 - 17.00 3.2.: 09.00 - 13.00

Vi har gleden av å invitere til NKRFs årlige Kontrollutvalgskonferanse 2. - 3. februar 2022, igjen fysisk på Gardermoen. Vi benytter som vanlig **The Qube**, som ligger i tilknytning til hotellene [Clarion Hotel & Congress Oslo Airport](#) og [Comfort Hotel RunWay](#).

Fra den første konferansen i 2005 med ca. 300 deltakere har dette årlige arrangementet vokst betydelig og etablert seg som det viktigste og største treffpunktet for kontrollutvalgene i kommunal sektor. I 2021 samlet konferansen rundt 400 deltakere *digitalt*. Deltakerrekorden er fra 2020 med ca. 800 deltakere.

Målgruppe

Ledere og medlemmer av kontrollutvalg, kontrollutvalgssekretærer, revisorer, ordførere, kommunedirektører og ellers alle med interesse for kontroll, revisjon og tilsyn i kommunal sektor.

Programmet begynner å ta form, og det er nå åpnet for påmelding.

På **Kontrollutvalgskonferansen 2022** vil du blant annet møte:

- Sivilombud **Hanne Harlem** | Rettssikkerhet, åpenhet m.m. – status i kommune-Norge
 - Er våre verdier truet?
 - Fellesskapets verdier – mer enn bare penger
- Økokrimsjef **Pål Lønseth** | Korrupsjonsrisiko i kommunesektoren
 - Korrupsjon og kommune hører ikke sammen
 - Er kommunen truet av korrupsjon
 - Hvordan hindre/forebygge korrupsjon?
 - Fellesskapets verdier – truet av korrupsjon?
- Advokat, ph.d. og ekspert på varsling **Birthe Eriksen** | Varsling til kontrollutvalget
 - Kontrollutvalget og varsling – den vanskelige rollen
 - Kontrollutvalget og varsling – hvordan håndtere det best mulig?
 - Varsling – en sak for kontrollutvalget?
- Kontrollutvalgsleder i Arendal **Haagen Poppe** | Hvorfor – og hvordan
 - være seg bevisst kontrollutvalget som kommunestyrets kontrollorgan?
 - Kontrollutvalget – kommunestyrets kontrollorgan – hvorfor og hvordan?
 - Kommunestyret og kontrollutvalget – hvordan få fram det beste i hverandre?
 - Kontrollutvalget – kommunestyrets ektefødte barn
- Cybersikkerhetsekspert **Chris Culina** | Hvordan går man frem for å sikre en virksomhet som driver med alt?
 - Hvordan hindre at din kommune blir utsatt for datakriminalitet?
 - Hvordan hindre innbrudd i kommunen?
 - Innbrudd i kommunen – det verste som kan skje?

I tillegg jobbes det med mange flere spennende innledere, som vil bli publisert så snart de er bekreftet. **Følg med!**

[Det tas forbehold om endringer i programmet. Sist oppdatert: 19. november]